

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

BOZULABİLİR GIDA MADDELERİNİN TAŞINMASINA İLİŞKİN ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞININ KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

EuropeAid/140067/IH/SER/TR

Sözleşme No TR14SR403

MEVZUAT ANALİZ RAPORU

Nisan 2022

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden sadece Eptisa Mühendislik liderliğindeki Konsorsiyum sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.

Proje Adı:	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi
Sözleşme Numarası:	N° TR14SR403
Proje Değeri:	Euro 810 924,00
Başlangıç Tarihi:	22 Şubat 2021
Bitiş Tarihi:	21 Nisan 2022
Süre:	14 ay
Sözleşme Makamı:	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi
Proje Müdürü:	Nedim Yeşil
Adres:	Emek, Hakkı Turaylıç Cd. No:5, 06520 Çankaya/Ankara
Telefon:	+90 312 203 22 69
Sözleşme Müdürü:	Serdar Yılmaz
E-mail:	serdar.yilmaz@uab.gov.tr
Son Faydalanıcı:	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü (DGTSR)
Adres:	Emek, Hakkı Turaylıç Cd. No:5, 06520 Çankaya/Ankara
Telefon:	+90 312 230 10 00
SRER:	Murat Korçak
Telefon:	+90 312 230 10 00 / 2293
E-mail:	murat.korcak@uab.gov.tr
Yüklenici:	Eptisa Mühendislik ve Müşavirlik Hizmetleri Bilgisayar İnşaat Ticaret Limited Şirketi
Proje Direktörü:	Emre Melek
Adres:	Beyaz Zambaklar Sokak No:25/3 06700
Telefon:	G.O.P./Ankara/TURKEY
E-mail:	+90538 876 31 61
Proje ofis adresi:	emelek@eptisa.com
Proje Takım Lideri:	Beyaz Zambaklar Sokak No:25/3 06700
Telefon:	G.O.P./Ankara/TURKEY
E-mail:	Yaroslav Bilyy
	+90 (531) 785 73 43
	ybilyy@eptisa.com
Rapor Adı:	MEVZUAT ANALİZ RAPORU
Aktivite No: 1.2	
Raporu hazırlayan:	Nihan Çetin, Yasal Uzman Selman Baltacı, Yasal Uzman Ermail Hayırlı, Mevzuat Uzmanı
Raporu inceleyen:	Emre Melek, Proje Direktörü
Rapor Tarihi:	21 Nisan 2022

Hizmet Sözleşmesinin Detayları	
Sözleşme Adı	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi
Sözleşme Numarası	N° TR14SR403
Yönetim Emirleri	№ 22 Şubat 2021 tarihli E-40956758-746.01.05-10898 TR14SR403- Başlangıç Tarihine İlişkin İdari Bildirim
Sözleşme İmza Tarihi	5 Şubat 2021
Başlangıç Tarihi	22 Şubat 2021
Proje Süresi	14 ay
Proje Bitiş Tarihi	21 Nisan 2022
Proje Değeri	EUR 810 924,00

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	5
KISALTMALAR	6
MEVZUATA UYUM HUSUSUNDA PROJE KAPSAMINDAKİ YAKLAŞIM VE PROJENİN AŞAMALARI	8
RAPOR ÖZETİ	10
1. GİRİŞ	13
1.1 GENEL	13
1.2 METODOLOJİK YAKLAŞIM	15
1.2.1 Uluslararası Anlaşmaların İç Hukuka Dahil Edilmesi	15
1.2.2 Türk Normlar Hiyerarşisi	15
2. MEVZUAT ANALİZİNİN KAPSAMI	17
2.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ	17
2.2 BOZULABİLİR GIDA MADDELERİNİN KONTROLÜNE VE ÜLKE İÇİ TAŞIMACILIK GEREKLİLİKLERİNE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI	17
2.3 TÜRK MEVZUATININ ATP'YE UYUM DERECELERİ	27
2.4 EN İYİ AB UYGULAMA ÜLKELERİ MEVZUATI	27
3. MEVZUAT ANALİZ TABLOSU	29
3.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ	36
3.1.1 ATP Madde 2.....	36
3.1.2 ATP Madde 3.....	35
3.1.3 ATP Madde 4, ATP Ek 2 ve Ek 3.....	36
3.1.4 ATP Madde 5.....	37
3.1.5 ATP Madde 6 ve ATP Ek 2 İlave 2	37
3.2 BOZULABİLİR GIDA MADDELERİNİN KONTROLÜNE VE ÜLKE İÇİ TAŞIMACILIK GEREKLİLİKLERİNE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI	37
3.2.1 ATP Madde 2.....	37
3.2.2 ATP Madde 3.....	37
3.2.3 ATP Madde 4, ATP Ek 2 ve Ek 3.....	38
3.2.4 ATP Madde 5.....	39
3.2.5 ATP Madde 6.....	39
3.3 EN İYİ AB UYGULAMA ÜLKELERİ HÜKÜMLERİ	40
3.3.1 ATP Madde 2.....	40
3.3.2 ATP Madde 3.....	40
3.3.3 ATP Madde 4, ATP Ek 2 ve Ek 3.....	40
3.3.4 ATP Madde 5.....	40
3.3.5 ATP Madde 6.....	41
3.4 HUKUKİ BOŞLUKLARIN ANALİZİ VE ÖNERİ(LER)	42
3.4.1 ATP Madde 2.....	44

3.4.2 ATP Madde 3.....	44
3.4.3 ATP Madde 4, ATP Ek 2 ve Ek 3.....	45
3.4.4 ATP Madde 5.....	45
3.4.5 ATP Madde 6.....	46
ANALİZİN SONUCU.....	46

KISALTMALAR

ATP	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Bu Taşımacılık Faaliyetinde Kullanılacak Özel Ekipmana İlişkin Anlaşmayı
AB	Avrupa Birliği
HACCP	Kritik Kontrol Noktaları için Risk Analizi
SCTPF	"Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" Projesi
TSE	Türk Standartları Enstitüsü

MEVZUATA UYUM HUSUSUNDA PROJE KAPSAMINDAKİ YAKLAŞIM VE PROJENİN AŞAMALARI

Proje kapsamındaki mevzuat analiz faaliyetleri, ATP Anlaşması hükümlerinin uygun şekilde aktarılmasını, uygulanmasını ve hayata geçirilmesini sağlamayı ve Türk mevzuatı ile ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği Avrupa Birliği ülkeleri mevzuatları arasındaki boşluğu belirlemeyi amaçlamaktadır.

Adım 1- Uluslararası taşımacılıktaki ATP gereklilikleri ve bunların AB ülkeleri mevzuatındaki karşılıkları

ATP Anlaşması'nın gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlamak için atılacak ilk adım, ATP Anlaşması hükümleri ile yürürlükteki Türk mevzuatı arasındaki farklılıkları tespit etmek için bir boşluk analizi gerçekleştirmektir. Boşluk analizi, ATP Anlaşması'nın uygulanması kapsamında, kaynakların etkin kullanımını sağlamak üzere daha etkin bir kurumsal yapının oluşturulmasının yanı sıra yasal dayanakların belirlenmesine ve iyileştirilmesine olanak sağlayarak, çaba sarf edilmesi gereken alanları belirleyecektir. Raporunda, ATP Anlaşması'nın Türk mevzuatında belirlenen maddeleri/bileşenleri, ATP'nin uygulanması hususunda en başarılı AB ülkelerinin birincil mevzuatı ile karşılaştırılmıştır. Bu bulgular ışığında Türk mevzuatının uyumlaştırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur. Belirlenen iyileştirme alanları, mümkün olan en iyi sonucu elde etmek için proje boyunca sonraki adımlar üzerinde etkili olacaktır.

(Faaliyet 1.1, Çıktı: Türk mevzuatına yönelik Boşluk Analizi ve En İyi AB Uygulamaları Raporu)

Adım 2- ATP denetimleri için uygun altyapının oluşturulmasına yönelik mevzuat analizi ve yurt içi taşımacılık operasyonlarında ATP Anlaşmasında belirtilen kural ve standartların uygulanabilirliği

Adım 2'de gerçekleştirilen mevzuat analizi, Faaliyet 1.1 kapsamında yapılan analizin devamıdır. Mevzuat analizi kapsamında, Türk mevzuatında bozulabilir gıdaların taşınması ve denetlenmesine dair hükümler ATP gereklilikleriyle kıyaslanmış ve aralarındaki farklılıklar tespit edilerek, bozulabilir gıdaların yurt içi taşımacılık operasyonlarına ATP gerekliliklerinin uyarlanması ve bu operasyonların denetlenmesine ilişkin konuların Türkiye'deki uygulanabilirliği araştırılmıştır. Böylelikle Bakanlık, mevcut yasal altyapıda düzenlemeler yapmak için veya yeni mevzuat çalışmalarında kullanılmak üzere uygun öneri teklifleri içeren net bir çerçeveye sahip olacaktır.

(Faaliyet 1.2, Çıktı: Mevzuat Analiz Raporu).

Adım 3- Mevcut sistemle uyumlu olarak karayolu denetimlerinde uygulanacak cezalar için yasal dayanakların belirlenmesi ve gerekli görülürse yeni mevzuat taslağı hazırlanması

Projenin başlangıcında, Türk mevzuatında ATP kurallarının ihlaline ilişkin cezalar için herhangi bir yasal dayanak bulunmamaktaydı, ancak son 6 aylık dönemde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bu yönde önemli ilerlemeler katederek yeni bir mevzuat yayınlanmıştır. ATP Anlaşması tek başına herhangi bir ceza belirlememektedir veya ülkeleri ceza uygulamaya zorlamamaktadır; ancak taşımacıların ATP kurallarına uymasını zorunlu hale getirebilmek için birçok ülke para cezası uygulamaktadır. Ayrıca taşıma yapılan aracın geçerli ve uygun bir ATP Uygunluk Belgesi yoksa, ülke anlaşmada tanımlandığı şekilde yükü ATP'ye uygun başka bir araca aktarmaya yetkilidir. Türkiye'de karayolu denetimlerinde uygulanacak cezaların yasal dayanağı zaten belirlenmiş olduğundan bu rapor, ATP'nin yapısını ve 1 Ocak 2022'den itibaren uygulanacak cezaları kısaca açıklayarak bunları ihtiyaç halinde yapılacak mevzuat güncelleme çalışmaları için sunulan önerilerle birlikte AB ülkelerinin ilgili yaptırımlarıyla karşılaştırarak olacaktır.

(Faaliyet 2.2, Çıktı: İdari Yaptırımlara İlişkin Yasal Dayanaklar Hakkında Rapor ve ihtiyaç halinde uygulanmak üzere mevzuat değişiklik taslağı oluşturulması).

Adım 4- Anlaşma kapsamında olmayan yaş meyve ve sebzelerin taşınmasında ATP kurallarının uygulanması için ihtiyaç değerlendirmesi

Adım 2'ye (Faaliyet 1.2) benzer şekilde, söz konusu faaliyet; yaş meyve ve sebze taşımacılığının gerekliliklerine ve denetim/test/muayene gibi unsurlarına ilişkin Türk Mevzuatındaki kuralların ve hükümlerin değerlendirilmesini ve analizini içerir. Yaş meyve ve sebze taşımacılığında en iyi uygulamalara sahip olduğu belirlenen AB ülkesinin ilgili mevzuatı detaylı olarak incelenecek ve rapor kapsamında öneriler sunulacaktır.

(Faaliyet 1.3, Çıktı: Yaş Meyve ve Sebze Taşımacılığında ATP'nin Uygulanması için İhtiyaç Değerlendirme Raporu)

Adım 5- Yaş meyve ve sebze taşımacılığı dahil olmak üzere yurt içi ve uluslararası bozulabilir gıda taşımacılığında ATP'yi uygulanması için ulusal mevzuat taslağı hazırlanması

Yukarıda sıralanan adımların tamamlanması ile elde edilecek sonuçlara dayanarak proje ekibi, Bakanlıkla uzlaştığı takdirde bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası ve yurt içi nakliyesinde ATP Anlaşması hükümlerinin uygulanmasını şart koşan ulusal mevzuatı inceleyerek geliştirme önerilerini hazırlamaya başlayacaktır. Bunun yanı sıra Türkiye'nin ulusal mevzuatına yaş meyve ve sebze taşımacılığının da dahil edilmesi konusu ayrıca incelenecektir. Konuya ilişkin en iyi AB uygulamaları derinlemesine araştırılacak ve bazı yasal düzenlemeler, iç mevzuatın detaylandırılması için en iyi uygulama örnekleri olarak Türkçe'ye çevrilecektir.

(Faaliyet 1.4, Çıktı: Yaş meyve ve sebze taşımacılığı dahil olmak üzere yurt içi ve uluslararası bozulabilir gıda taşımacılığında ATP'nin bir yönetmelik ile uygulamak için ulusal mevzuat taslağı hazırlanması)

RAPOR ÖZETİ

Birleşmiş Milletler (BM) Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Bu Taşımacılık Faaliyetinde Kullanılacak Özel Ekipmana İlişkin Anlaşma (ATP) 1 Eylül 1970 tarihinde Cenevre'de tesis edilmiş olup, 21.11.1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Isıya duyarlı bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşınmasına ilişkin yeknesak standartları içermektedir. ATP ve ekleri, yürürlüğe girdikleri tarihten bu yana, Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Bozulabilir Gıdaların Taşınması Çalışma Grubu (WP 11) tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir. Güncel metin 06.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

ATP, Akit Devletin rızasına bağlı olarak, ilgili Devletin yurt içi taşımacılığında da uygulanabilir. Fransa, İtalya, İspanya, Rusya Federasyonu ve Slovakya, ATP'yi yurt içi taşımacılık faaliyetlerinde de uygulayan Devletler arasındadır.

Türkiye Cumhuriyeti ATP'ye 21.12.2012 tarihinde, katılma yoluyla taraf olmuştur. Anlaşmanın 11 (1) maddesindeki taraf olma şartı uyarınca ATP Türkiye için 21.12.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye'nin ATP'ye taraf olurken kayda geçirdiği herhangi bir bildirim veya çekince bulunmamaktadır. ATP Anlaşması ve ekleri, ilgili komisyon altında faaliyet gösteren çalışma grubu tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir.

Bu raporlama, faaliyet 1.1 kapsamında yapılan "Türk Mevzuatı için Boşluk Analizi ve En İyi AB Uygulamaları Raporunun" bir devamıdır. Bununla birlikte faaliyet 1.1 ATP'nin Türkiye tarafından uluslararası alanda uygulanmasına yöneliktir. Görev tanımındaki gereklilikler de rapor içeriği de bu bağlamda, uygulamaya ilişkin tüm ATP hükümlerinin/bileşenlerinin incelenmesini gerektirmektedir. Bu inceleme ise yurt içi uygulamalara ilişkindir. Bu amaca yönelik görev tanımı doğrultusunda, ATP'nin bozulabilir gıda maddelerinin denetimine ve bozulabilir gıda maddelerinin taşımacılığındaki gerekliliklere yönelik maddelerinin/bileşenlerinin incelenmesi sözkonusudur.

Bu raporda ATP kapsamındaki denetim ve diğer gerekliliklere yönelik maddelerinin/bileşenlerinin Türk hukukunda ve ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği üç AB ülkesi olarak belirlenen İspanya, İtalya ve Fransa'nın hukukunda karşılık bulan maddeleri tespit edilmiştir. Bu tespitler ışığında, ATP hükümlerinin yurt içi taşımacılıklara da uygulanmasına karar verilmesi durumunda Türk hukukunun ATP'ye uyumlaştırılması için öneriler getirilmiştir.

Önerilerin belirlenmesinde göz önüne alınan temel unsurlar aşağıdaki gibidir:

- ATP Türk hukukunda doğrudan uygulanabilir bir uluslararası anlaşmadır. Anayasa m. 90 uyarınca Kanun gücündedir. Ancak doğrudan etkili bir uluslararası anlaşma değildir çünkü özellikle denetim ve yaptırım konularında ayrıntılı düzenlemeye gitmemiştir. Bunun sonucu olarak ATP'ye paralel şekilde ve normlar hiyerarşisine uygun hazırlanacak iç mevzuat hükümleriyle Türk hukuk sistemine aktarılması gerekmektedir. Böylece kişiler bakımından doğurduğu hak ve yükümlülüklerin kapsam ve sınırları, hukuki belirlilik ilkesine uygun şekilde açık ve net şekilde belirlenmiş olacaktır. Uluslararası hukuk bakımından geçerli olan bu yükümlülük, yurt içi taşımacılık için de bir gerekliliktir.

- Türk hukuku için getirilen önerilerde kural olarak en iyi AB uygulamalarının (Fransa, İspanya ve İtalya mevzuatı) ortak kriterleri temel alınmış, ilgili ATP maddesinin/bileşeninin uygulanmasında özellikle öne çıkan bir ülke varsa bu husus ilgili bölümde ayrıca belirtilmiştir.

- Gıda hijyenine ve gıdaların resmi denetimlerine ilişkin 852/2004, 853/2004, 854/2004 No.lu Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzükleri ile 37/2005 No.lu AB Komisyonu Tüzüğü genel olarak insan tüketimine yönelik gıdaların, özeldede hayvansal gıdaların insan sağlığını tehlikeye atmasını önleme gayesi ile hazırlanmıştır. Bu Tüzükler soğuk zincir gerektiren gıdaların tüketiciye sunulmasında taşımacılık da dahil olmak üzere tüm süreçleri içermektedir. Sözkonusu Tüzükler sırasıyla Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar için Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik ve Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ ile Türk hukuk sistemine aktarılarak AB mevzuatına uyum sağlanmıştır. Türk Gıda Kodeksi İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalarda Sıcaklığın Resmi

Kontrolü İçin Kontrol Noktalarının Seçilmesi ve Ölçüm Metodu Tebliği (Yürürlük: 31.07.2015) ise 13/1/1992 tarihli ve 92/2/AET sayılı İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Sıcaklığının Resmi Kontrolü İçin Örnekleme Prosedürü ve Analiz Metodu hakkında Komisyon Direktifi dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır. Konu Tarım ve Orman Bakanlığının görev alanına girmektedir.

Esasen gıda maddelerine ve bunlarla temas eden madde ve malzemelere ilişkin her tür konu (ambalajlama, etiketleme, işaretleme, sıcaklık izlenmesi ve denetimi vs.) Tarım ve Orman Bakanlığının uhdesindedir. Bu rapor kapsamında incelenen, bozulabilir gıda maddelerinin kontrolüne ilişkin kanun, yönetmelik ve tebliğler de bu bağlamda esas itibarıyla Tarım ve Orman Bakanlığı'nın görev tanımına dahildir. Diğer yandan, gıda hijyeni hemen tüm Devletler için olduğu gibi Türkiye için de iç hukuk ve uluslararası hukuk bağlamında kapsamlı yükümlülükler doğuran, oldukça kapsamlı, teknik, güncel tutulması gereken, ilgili makamların açık kaynaklarda yayımlanmayan iç düzenlemelerini ve/veya yine açık kaynaklarda yayımlanmayan, diğer kamusal makamlarla/özel kurumlarla protokol vb. adlar altında yaptıkları sözleşmeler hukuku düzenlemelerini de içeren bir konudur.

ATP'nin temel konuları olan özel ekipman, ATP Uygunluk Belgesi, bozulabilir gıda maddelerinin ATP gerekliliklerine haiz taşıtlarla taşınması, taşıtların ATP Uygunluk Belgesi kullandığını denetleme yükümlülüğü bu Tüzüklerde spesifik olarak düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bozulabilir gıda taşıyan araçların özel ekipman yönünden ATP'ye uygunluğunun denetimi ayrı bir denetim mekanizmasını gerektirmektedir. Konu ATP'nin Türkiye'deki uygulamasıyla yetkilendirilen makam olarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görev alanına girmektedir.

Mevzuat Analiz Tablosunda getirilen önerilerde, Tarım ve Orman Bakanlığının görevine giren mevzuattan kaynaklanan yetkilerle çelişmemesi, denetim ve yetkide duplikasyona neden olunmaması gereği hatırd tutulmuştur.

- UNECE tarafından yayımlanan "ATP'ye Katılmaya ve ATP'nin Uygulanmasına İlişkin Yol Haritası"nda yer alan, ATP'yi yurt içi taşımacılık faaliyetlerinde de uygulayan/uygulayacak olan Akit Devletlere yönelik tavsiyelerde, her iki piyasaya uygulanacak kural ve gerekliliklerin yeknesak olması önerilmektedir. Bu önerinin nedeni Yol Haritasında, bozulabilir gıda taşımacılığı konusunun kullanıcı ve uygulayıcılar (uygulayıcılar terimi Devletin kontrol ve yaptırımla yetkili makamlarını karşılamak üzere kullanılmaktadır) açısından karışıklığa neden olmaması olarak gösterilmektedir. Yol Haritasında ayrıca, herhangi bir Akit Devletin ATP'yi yurt içi taşımacılıkta da uygulamaya karar vermesi durumunda, yurt içi uygulamanın yürürlüğe girişine yönelik geçiş sürecinin ve ATP kurallarının hangi araçlara / ekipmanlara uygulanacağını tespiti gibi meselelerin açıklığa kavuşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

- Türk hukuk sisteminin yapısına, normlar hiyerarşisine dair kurallar, Bakanlıklar arasındaki iş birliğine dair mevzuatın gereklilikleri dikkate alınmıştır.

Bu bağlamda, Kanunların ilgili buldukları amaç, kapsam, tanımlar ve konuyu, temel kuralları, bu kurallara uyulup uyulmadığını denetlemeye yetkili makamları, yetkili makamların koordinasyonunda yetki paylaşımını, kurallara uymamanın genel yaptırımlarını belirlemekle yetinmesinin gerekli ve yeterli olduğu; diğer hususların ikincil mevzuatta (ilgili yönetmeliklerde ve diğer alt düzenlemelerde) yer alması yönündeki yerleşik ve hukuk sistematığıne uygun uygulamaya paralel öneriler getirilmesi gerekliliği hatırd tutulmuştur.

- Tüm bunlar ışığında yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığının gerektireceği hukuki altyapının belirlenmesi sürecinde bu raporda getirilen temel öneri, bozulabilir gıda taşımacılığına yönelik ATP hükümlerinin yurt içi taşımacılığa da uygulanmasına ilişkin olarak, mevzuat analizi kapsamında mevzuat güncellemelerinin gerçekleştirilmesidir.

Mevzuat uyumunu, uluslararası ve yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığına uygulanacak kuralların yeknesaklığını sağlamak üzere, bozulabilir gıdaların ATP kapsamında uluslararası ve yurt içi taşımacılığına ilişkin kuralların tek bir Yönetmelikte düzenlenmiş bulunmaktadır.

ATP Uygunluk Belgesi kullanma yükümlülüğü getirilecek araçların / ekipmanların tabi olacağı hükümlerin, belge şekline dair kurallar hariç olmak üzere, uluslararası ve yurt içi ATP taşımaları için ortak hükümler olması tercih edilmelidir.

- Raporunda yer alan öneriler, Türk mevzuatındaki boşlukların doldurulmasına ve yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığının gerektireceği hukuki altyapının ATP'ye uyumlaştırılmasına yönelik genel önerilerdir. Bu amaca yönelik gereklilikler dışında ayrıntıya girmekten kaçınılmıştır.

- Raporunda yer alan verilere yönelik hazırlanan tablo, Mevzuat Analiz Tablosudur. Tablo ayrı bir ek olarak değil, raporun içinde bulunmaktadır.

Rapordaki önerilerde yer almamakla birlikte, önerilerin bütünlük ve etkinliğinin sağlanması açısından, aşağıda iki genel hususa yer verilmiştir:

- ATP ve ekleri, Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Bozulabilir Gıdaların Taşınması Çalışma Grubu (WP 11) tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir. Halihazırdaki versiyon, 06.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Hali hazırda ATP'nin orijinal İngilizce metninin onaylı bir Türkçe çevirisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, bu raporun hazırlanması sırasında ATP'nin İngilizce metni esas alınmıştır. Ancak, ATP kurallarının doğru anlaşılması amacıyla, ATP'nin orijinal İngilizce metninin onaylı şekilde Türkçe'ye çevrilmesi önerilmektedir. Doğru Türkçe çevirinin Bakanlığın, TSE'nin ve uygun görülen diğer paydaşların web sitelerinde yayımlanması ATP kurallarının Türk kamuoyunda doğru bilinmesine hizmet edecektir.

1. GİRİŞ

1.1 GENEL

ATP, Bozulabilir Gıda Maddelerinin taşınması için özel ekipman (yalıtımlı ekipman, soğutmalı ekipman, mekanik soğutmalı ekipman, ısıtmalı ekipman, mekanik soğutmalı ve ısıtmalı ekipman) kullanılması gerektiğini, bu ekipmanın ATP Uygunluk Belgesine sahip olması gerektiğini hüküm altına almaktadır. Özel ekipman, ATP Ek 1'deki özelliklere uygun ekipmanı ifade etmektedir. Bozulabilir gıdalar ise ATP nin 2 No.lu ekindeki dondurulmuş gıdalar ve 3 No.lu Ekindeki soğutulmuş gıdalardır. 2 ve 3 No.lu Ekler çeşitli dondurulmuş ve soğutulmuş gıda grupları için taşıma boyunca korunması gereken en yüksek sıcaklık değerlerini de kapsamaktadır. ATP, bozulabilir gıda maddesinin tanımını içermemektedir.

Âkit Devletler ATP hükümlerini insan tüketimine ayrılmış bozulabilir gıda maddelerine uygulamakla yükümlüdür. İnsanlar tarafından tüketilmesi amaçlanmayan bozulabilir gıdalara uygulayıp uygulamamak konusunda Devletlerin takdir yetkisi bulunmaktadır (ATP m. 3/3). ATP karayolu, demiryolu taşımacılığında ve 150 km'den kısa deniz geçişlerinde uygulama alanı bulmaktadır.

Halen ATP'ye 52 Devlet taraftır. Bunlar Arnavutluk, Andorra, Avusturya, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Kazakistan, Kırgızistan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Monako, Karadağ, Fas, Hollanda, K. Makedonya, Norveç, Polonya, Portekiz, Moldova, Romanya, Rusya Federasyonu, San Marino, Suudi Arabistan, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, Tacikistan, Tunus, Türkiye, Ukrayna, İngiltere, ABD ve Özbekistan ve İran ve Ermenistan'dır(02.12.2021).

ATP'nin yürürlüğe girmesini takiben, ATP'nin uygulanmasında yetkili makam olan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 20.10.2016'da TSE ile bir protokol imzalamıştır. Protokol, Karayolu Taşıma Kanunu'nun 35. maddesine uygun olarak yapılan bir yetki devri niteliğindedir. TSE, bu protokol uyarınca 01.05.2017 tarihinden bu yana belgelendirme işlemlerini yürütmektedir.

ATP, Akit Devletin rızasına bağlı olarak, ilgili Devletin yurt içi taşımacılığında da uygulanabilir. Fransa, İtalya, İspanya, Rusya Federasyonu ve Slovakya, ATP'yi yurt içi taşımacılık faaliyetlerinde de uygulayan Devletler arasındadır.

Gıda maddelerine ilişkin AB düzenlemeleri esasen üretim, depolama ve perakende konularını ele almaktadır. 29.04.2004 tarihli ve EC No (852/2004) sayılı Gıdaların Hijyenine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü¹, üreticilerin yiyecekleri uygun sıcaklıklarda tutabilen ve bu sıcaklıkların izlenmesini ve kaydedilmesini sağlayan sıcaklık kontrollü işleme ve depolama tesislerine sahip olmasını gerektirmektedir. Tüzük 2011 tarihli Gıda Hijyeni Yönetmeliği (Yürürlük: 17.12.2011) ile Türk hukuk sistemine aktarılmıştır.

Hayvansal gıdalar özelinde hijyen konusu, 29.04.2004 tarihli ve EC No (853/2004) sayılı Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü² ile düzenlenmiştir. Tüzüğün hükümleri Türk hukukunda, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği'nde (Yürürlük 27.12.2011) yer bulmuştur.

Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin 29.04.2004 tarihli ve EC No (854/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü³ Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik (Yürürlük: 17.12.2011) ile Türk mevzuatına dahil edilmiştir.

İnsan tüketimine yönelik hızlı dondurulmuş gıda maddelerinin taşınması, antropolama ve depolanması, araçlarda sıcaklıkların izlenmesini konu alan Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0852>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0853>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0854>

Esnasındaki Sıcaklık Takibi ile ilgili 12.01.2005 tarihli ve EC No (37/2005) sayılı Komisyon Tüzüğü⁴ 2014/48 sayılı "Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ" (Yürürlük: 18.10.2014) ile Türk hukuk sistemine aktarılmıştır.

Türk Gıda Kodeksi İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalarda Sıcaklığın Resmi Kontrolü İçin Kontrol Noktalarının Seçilmesi ve Ölçüm Metodu Tebliği (Yürürlük: 31.07.2015) 13/1/1992 tarihli ve 92/2/AET sayılı İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Sıcaklığının Resmi Kontrolü İçin Örnekleme Prosedürü ve Analiz Metodu hakkında Komisyon Direktifi⁵ dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır.

Yukarıda bahse konu AB mevzuatı Tarım ve Orman Bakanlığının görev ve sorumluluk alanındadır. ATP, bu mevzuatla getirilen düzenlemeleri tamamlayıcı niteliktedir.

Politikaların ve yaklaşımların uyumlaştırılması, tüm projenin uygulanması için kilit bir unsurdur. Uyumlaştırma için gerekli olan ise öncelikle ATP'ye ilişkin Türk mevzuatı ile en iyi AB uygulamaları arasındaki farkı belirlemek ve buna dayanarak uyumlaştırma için Türk hukukunda yapılabilecek değişikliklere ilişkin öneriler sunmaktır.

Bu rapor kapsamında en iyi ATP uygulamalarının tatbik edildiği AB ülkelerinin ekonomilerinin yapısı ve ihracat / ithalat potansiyeli, ATP gerekliliklerinin uluslararası alanda ve iç pazarda uygulanması, uygulamaların denetim ve yaptırımlara tabi olması gibi hususlar temel alınarak belirlenmiştir.

Bu rapor ATP'nin uygulanması ışığında, kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak için daha etkili bir kurumsal yapı oluşturmanın yanı sıra, yasal dayanakların belirlenmesi ve iyileştirilmesine olanak tanıyacak çabaların yönlendirilmesi gereken alanları belirlemektedir.

Rapordaki Mevzuat Analiz Tablosu'nun sol sütununda ilgili ATP hükmü/bileşeni, soldan ikinci sütununda ATP hükmünü karşılayan Türk mevzuatı ve mevzuatın ATP'ye uyum derecesi, sağdan ikinci sütununda ATP hükmünü karşılayan en iyi AB uygulamaları (İspanya, İtalya ve Fransa) mevzuatı ve sağ sütununda Türk mevzuatının uyumlandırılmasına yönelik öneriler yer almaktadır.

---

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2005/37>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A31992L0002>

1.2 METODOLOJİK YAKLAŞIM

1.2.1 ULUSLARARASI ANLAŞMALARIN İÇ HUKUKA DAHİL EDİLMESİ

Doğrudan uygulanma (*direct applicability, self-executing*), bir uluslararası normun iç hukukta ilave bir işleme, bir aktarma veya atfa gerek kalmaksızın, usulüne göre kabul edilmekle⁶ birlikte uygulanabilmesi demektir. Tekçi (monist) sistemin benimsendiği ülkelerde, bir uluslararası anlaşma, doğrudan uygulanabilir niteliktedir.⁷

Uluslararası anlaşmaların Türk normlar hiyerarşisindeki yerine ilişkin olarak 1961 Anayasası ile kabul edilen ve günümüzde de geçerliliğini sürdüren kural uyarınca usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmalar kanun gücündedir (Anayasa m. 90). Bu nedenle bir uluslararası anlaşmanın Türk hukukunda uygulanabilir olması için gerekli tek şart, anlaşmanın ilgili Türk mevzuatına uygun şekilde yürürlüğe girmesidir. Herhangi bir ek koşul bulunmamaktadır. Söz konusu kurala dayanılarak Türk hukukunun tekçi sistemi benimsediği söylenebilir⁸. Bunun sonucu olarak ATP doğrudan uygulanabilir bir uluslararası anlaşmadır.

Ancak, "doğrudan uygulanma" ile "doğrudan etki", farklı kavramlardır. Doğrudan etki (*direct effect*), doğrudan uygulanabilir olan bir uluslararası normun, adli ve idari merciler önünde ileri sürülebilir talepler doğurmaya elverişli olmasıdır.⁹ Uluslararası anlaşma yeterince açık, kesin, koşulsuz ve uygulanması için devletin ilave bir tedbir almasını gerektirmeyecek nitelikte ise, o anlaşma "doğrudan etkili"dir.

Bir uluslararası anlaşmanın doğrudan etkili olması sık rastlanan bir durum değildir. Bunun nedeni, kontrol ve denetim mekanizmalarının belirlenmesinde uluslararası anlaşmaların çoklukla genel hükümler ihdas etmekle yetinmesidir. Hükümlerin belirsizliği ve/veya Devletlere belli sınırlar içerisinde tanınan takdir yetkisi (*margin of appreciation*) ilgili Devletlerin anlaşma hükümlerini iç hukukta etkili kılan düzenlemeler yapmasını gerektirmektedir.

ATP, özellikle genel önlemler alma (denetimler) ve yaptırım mekanizmaları kurulması konularında açık ve kesin hüküm içermemektedir. Bu nedenle ATP'nin doğrudan etki doğuran bir anlaşma olduğu söylenemez. ATP'nin uluslararası alanda uygulanmasına benzer şekilde, yurt içi uygulamasında da bu durum geçerlidir.

1.2.2 TÜRK NORMLAR HİYERARŞİSİ

Normlar hiyerarşisi, belli bir hukuk düzeninde aynı anda yürürlükte bulunan iki veya daha fazla hukuki kural arasındaki ast/üst ilişkisini ifade etmektedir. Buna göre, hiyerarşide daha yukarıda yer alan normun, altındakine göre uygulama üstünlüğü bulunmaktadır. Daha alt sırada yer alan norm yetkisini ve meşruiyetini yukarıdakinden aldığından yukarıdakine aykırı olamaz.

Türkiye'de geçerli normlar hiyerarşisi, 09.07.2018 tarihli ve 6771 sayılı Kanunla değişik 1982 Anayasasından kaynaklanmaktadır. Normlar hiyerarşisi kademeleri aşağıdaki gibidir:

1. Anayasa
2. İnsan haklarına ilişkin uluslararası anlaşmalar (*international treaties on human rights*)

⁶ Türk hukukuna göre uluslararası anlaşmaların iç hukukta bağlayıcılık kazanması için onaylanması ve yayımlanması gerekir ve bu yetkiler Cumhurbaşkanına verilmiştir. Cumhurbaşkanının bu yetkiyi kullanabilmesi için kural olarak TBMM'nin anlaşmanın onaylanmasını bir kanunla uygun bulması gerekir (istisnaları Anayasa m. 90'da ve 244 sayılı Kanunun 5. maddesinde kayıtlıdır). Uygun bulma kanununun metni uluslararası anlaşma metnini içermez.

⁷ Monizm ve düalizm terimleri, uluslararası hukuk ve ulusal hukuk arasındaki ilişkiye dair iki farklı teoriyi tanımlamak için kullanılır. Monistler, iç ve uluslararası hukuk sistemlerinin bir birlik oluşturduğunu kabul ederler. Düalistler, ulusal ve uluslararası hukuk arasındaki farkı vurgular ve ikincisinin yapılacak düzenlemelerle ilkinin çevrilmesi gerektiğini belirtirler. Uluslararası hukukta monizm ve düalizm- https://tr.xcv.wiki/wiki/Monism_and_dualism_in_international_law

⁸ Doç. Dr. İbrahim ŞAHBAZ, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türk Yargı Sistemindeki Yeri, sayfa 11 tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2004-54-66 sayfa 11

⁹ Dr. Ahmet Burak BİLGİN, AİHS ve Diğer Uluslararası Anlaşmaların İç Hukuktaki Yeri Bağlamında 2004 Değişikliğinin Beraberinde Getirdiği Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri.

3. Kanunlar, OHAL'e ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (*Emergency Presidential Decrees*)¹⁰ ve diğer (2. derece kapsamında olmayan) uluslararası anlaşmalar
4. Diğer (3. derece kapsamında olmayan) Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri¹¹
5. Yönetmelikler¹² (*By-laws*)
6. Diğer düzenleyici işlemler (genelge, yönerge, tebliğ vb) (*Circulars, directives, communiques etc.*)

---

¹⁰ Anayasa m. 119: Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

¹¹ Anayasa m. 104: Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

¹² Anayasa m. 124: Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelnkışileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir.

2. MEVZUAT ANALİZİNİN KAPSAMI

2.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ

ATP, Akit Devletler arasında yapılan bozulabilir gıda taşımacılığı faaliyetlerine uygulanır. Bu nedenle, ATP maddeleri lafzen uluslararası taşımacılığa yönelik kurallardır. Bununla birlikte ATP'nin ilgili Akit Devletin yurt içi taşımacılıklarına da uygulanması durumunda, her bir madde temel anlamda iç taşımacılık sahasında da geçerli olacaktır.

Teknik şartname, bu rapora konu mevzuat analizinin Türk hukukunun bozulabilir gıda denetimine ve bozulabilir gıdaların yurt içi taşınmasına yönelik gerekliliklere ilişkin hükümlerinin incelenmesini gerektirmektedir. ATP'nin bu rapora esas alınan maddeleri/bileşenleri de bu nedenle aynı konuları kapsamalıdır.

Bu doğrultuda, inceleme ve muayene işlemlerinin esasen bir taşıma gerekliliği olması nedeniyle ATP'nin 2. maddesinin denetleme ve test yükümlülüğü bileşeni, ATP'de yer alan taşıma türlerini belirlemesi sebebiyle ATP 3. Maddesi, Termal deniz konteynerlerine ilişkin 5. Maddesi, bozulabilir gıda maddelerinin taşınmasında gıda ve taşımacılık faaliyetine dair aranan şartlarla bağlantısı nedeniyle ATP'nin 4. maddesi, ATP Ek 2 ve Ek 3 ve denetim konusunu doğrudan karşılamaları nedeniyle ATP'nin 6. maddesinin genel önlemler alma bileşeni ile ATP Ek 2 İlave 2, mevzuat analizine temel alınmıştır.

2.2 Bozulabilir Gıdaların Denetimine ve Yurt İçi Taşımacılık Gerekliliklerine İlişkin Türk Mevzuatı

Bozulabilir gıdaların denetimine ve yurt içi taşımacılık gerekliliklerine ilişkin Türk mevzuatının tespiti Resmî Gazete, Cumhurbaşkanlığı mevzuat bilgi sistemi ve ilgili Bakanlıkların internet siteleri gibi açık web tabanlı kaynaklara ek olarak, profesyonel bir Türk hukuk arama motoru ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmaya göre bozulabilir gıda denetimine ve bunların yurt içi taşımacılığında uyulması gereken kurallara dair bu raporda yer alan Mevzuat Analiz Tablosundaki verilerin oluşturulmasında esas alınan mevzuatın listesi aşağıda sunulmuştur:

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ilgili mevzuatı

1- Karayolu Taşıma Kanunu¹³

(Yürürlük: 19.07.2003) Karayolu ile yapılan iç ve uluslararası taşımaları düzenlemektedir. Kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacıları, taşıma acentelerini, taşıma işleri komisyoncularını, nakliyat ambarı ve kargo işletmecilerini, taşıma işlerinde çalışanlar ile taşımalarda yararlanılan her türlü taşıt, araç, gereç, yapıları ve benzerlerini, ticari taşımacılık faaliyetlerini yürütmek için aranan şartları kapsamaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğüne ait motorlu taşıtları kapsamaz. Kanuna aykırılık hallerinde idari para cezası uygulamaya yetkili makamlar Ulaştırma ve Altyapı Bakanının yetkilendirdiği Bakanlık personeli, trafik polisi ve zabıtası, trafik polisinin görev alanı dışında kalan yerlerde rütbeli jandarma personeli, sınır kapılarında görev yapan gümrük muhafaza ve gümrük muayene memurları ile bunların amirleri, terminallerde görevli belediye zabıtasıdır.

Kanun kapsamında faaliyet gösterenlere hangi hallerde uyarma, geçici durdurma ve iptal şeklinde idari yaptırımlar uygulanacağına ilişkin hususların düzenlenmesi Kanun tarafından Karayolu Taşıma Yönetmeliğine bırakılmıştır. Kanun idari yaptırımların temeli olan kontrol hükümlerini ve kontrol yetkililerini belirlememektedir.

2- Karayolu Taşıma Yönetmeliği¹⁴

¹³ mevzuat.gov.tr>MevzuatMetin/1.5.4925.pdf

(Yürürlük: 08.01.2018) Karayolu Taşıma Kanunu'na dayanılarak hazırlanmıştır. Kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacı, acente, taşıma işleri komisyonculuğu, taşıma işleri organizatörlüğü, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, dağıtım işletmeciliği, terminal işletmeciliği ve benzeri taşımacılık faaliyetlerini yapanlar ile taşıma işlerinde çalışanları, taşımacılık faaliyetlerinde yararlanan her türlü taşıt, araç, gereç, yapı, tesis ve benzerlerini, yetki belgesi türlerini kapsamaktadır. Taşımacılık yetki belgesi sahiplerine yönelik kontrollerin usul ve esaslarını, taşımacılık faaliyetleri ile işgal edenlere hangi hallerde uyarma, geçici durdurma ve iptal şeklinde idari yaptırımlar uygulanacağına ilişkin hususları düzenlemektedir.

3- 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname¹⁵

(Yürürlük: 01.11.2011, 703 Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında 02.07.2018 tarihli Kanun Hükmünde Kararnenin 31. maddesi ile değişik) Çeşitli hükümleri yürürlükten kalkmış olmakla birlikte, 28. maddesi bu raporun konusu için önemlidir. Madde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın birimlerinin kontrol yetkisi, idari yaptırım türleri ve miktar sınırları ile ilgilidir. Buna göre, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı hizmet birimleri sorumluluk alanlarıyla ilgili hazırladıkları ve Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konması gereken Bakanlık idari düzenlemelerinde, bu düzenlemeleri ihlal edenler için idari para cezası, uyarma, geçici faaliyet durdurma ve yetki iptali şeklinde idari yaptırımlar öngörmek ve bunları uygulamakla görevli ve yetkilidirler. Her bir yaptırımın hangi hallerde uygulanacağını açıkça belirtilmesi koşulu bulunmaktadır.

4- Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği¹⁶

Söz konusu Yönetmelik, karayoluyla yapılan ulaştırma hizmetleri alanında gerçekleştirilecek faaliyetlerdenetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile denetim yapacak personelin niteliklerini, görevlerini, yetkilerini, sorumluluklarını ve yükümlülüklerini, idari para cezası karar tutanaklarının düzenlenmesinde ve takibinde uygulanacak usul ve esasları, ihlal tespit tutanakları ve verilecek uyarılara ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Yönetmeliğe göre denetim "karayoluyla yapılan ulaştırma hizmetleri alanında gerçekleştirilecek faaliyetlerin, Karayolu Taşıma Kanununa, Karayolları Trafik Kanununa ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnemeye uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi, araştırılması ve kontrol edilmesi"dir. Denetleyici, idare veya bölge müdürlüklerinde görev yapan, Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnemede sayılan kurum ve kuruluşların Yönetmeliğin 18. maddesinde belirtilen niteliklere sahip, bu konuda eğitilen personelini ifade etmektedir. Denetlemeye yetkili kurumlar ise Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na ek olarak Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yetkili kılınan Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının birimleri ile Ticaret Bakanlığının sınır kapılarındaki birimleri ve belediyelerin ilgili zabıta birimleridir. Denetimlerde tutanak düzenlemeye Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yetkilendirilmiş görevli Bakanlık (idare ve bölge müdürlükleri) personeli ile denetime yetkili diğer kurumların personeli yetkilidir. Denetim çeşitleri karayolunda yapılanlar, işletmelerde yapılanlar, fiziki yer ve mekân uygunluk denetimleri ve elektronik sistemlerden faydalanılarak yapılan denetimler olmak üzere dört tanedir. Bunlardan karayolu denetimleri sabit denetim istasyonlarında denetim, seyyar denetim, sınır kapılarında yapılan denetimlerdir. Denetimler bir kontrol listesi uyarınca yapılmakta, sonrasında bir rapor düzenlenmektedir.

Denetimlerde mevzuatta belirtilen gerekliliklere uyulmadığının veya yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda, ilgili mevzuatta belirtilen yaptırımlar uygulanacaktır. Yönetmelik, uygulanacak yaptırımların belirlenmesini diğer mevzuata bırakmakta, yabancı ülkelerde

---

¹⁴ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24299&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

¹⁵ mevzuat.gov.tr/MeVzuatMetin/4.5.655.pdf

¹⁶ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=38660&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

kayıtlı araçlara uygulanacak idari para cezalarının tebliği, takibi ve tahsilini kolaylaştırıcı hüküm içermemektedir.

Yönetmeliğin halen yürürlükte olan hükümleri esas itibarıyla usule dair olanlardır. Kurduğu yeknesak denetim mekanizması fiilen 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe girecektir. Yönetmeliğin ekinde denetleyici tanım kartı, idari para cezası karar tutanakları (Karayolu Taşıma Kanunu uyarınca ve 655 sayılı KHK uyarınca ayrı ayrı), ihlal tespit tutanağı ve tebliğat örneği bulunmaktadır.

5-Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik¹⁷

Yönetmeliğin amacı bozulabilir gıdaların taşınmasında taşıma koşullarına ilişkin teknik şartları iyileştirmek, gıda güvenliğini sağlamak için bu faaliyetlerde yer alan taşımacıların haklarını, sorumluluklarını ve yükümlülüklerini belirlemek ve bozulabilir gıda taşımacılık faaliyetlerinde kullanılacak özel ekipmanların test, onay, muayene ve belgelendirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Yönetmelik ATP'ye dahil olan bozulabilir gıda maddelerinin ATP kapsamında (bir diğer deyişle Türkiye ile ATP'ye taraf diğer herhangi bir Devlet arasında), yurt içi nde ve ATP'ye taraf olmayan Devletlere (bir diğer deyişle Türkiye ile ATP'ye taraf olmayan herhangi bir Devlet arasında) yönelik taşınmasında geçerli kuralları belirlemektedir. Yönetmelik, taşımacılık faaliyetlerinde genel kurallar, özel nakliye ekipmanı kullanıcılarının yükümlülükleri, ATP Muayene/Tip Test Merkezlerinin görevlendirilmesi ve yetkilendirilmesi, test, muayene ve belgelendirme süreçleri ve taşımacılar ile muayene merkezlerine yönelik denetim ve yaptırımlara dair hükümler içermektedir.

Yönetmelik ayrıca, ATP'ye dahil olan bozulabilir gıda maddelerinin yurt içi nde ve ATP'ye taraf olmayan Devletlere yönelik taşınmasında kullanılacak olan, Bozulabilir Gıda Taşıma Belgesi'ni de düzenlemektedir.

Yönetmelik 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe girecektir.

6- Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge (20.12.2021 tarih ve 83209 sayılı)

Yönergenin amacı bozulabilir gıdaların taşınmasında, taşıma koşullarına ilişkin teknik şartları iyileştirmek suretiyle gıda güvenliğini sağlamak için bu taşımacılık faaliyetinde kullanılacak özel ekipmanların test, onay, muayene ve belgelendirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Yönerge, Bozulabilir gıda taşımacılığında kullanılan özel ekipmanların ATP Anlaşması veya Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar uyarınca gerçekleştirilecek tüm teknik muayene ve tip test süreçlerini ve bakanlıkça yetkilendirilen ATP tip test ve/veya muayene merkezlerinin yetkilendirilmesi ve denetimini kapsamaktadır.

Ticaret Bakanlığı ilgili mevzuatı

7- Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu¹⁸

(Yürürlük: 12.03.2021) Kanunun amacı ürünlerin güvenli ve ilgili teknik düzenlemelere uygun olmasını sağlamak; piyasa gözetimi ve denetiminin esasları ile yetkili kuruluşların görevlerini ve iktisadi işletmeciler ile uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yükümlülüklerini belirlemektir. Ürünü, "her türlü madde, müstahzar veya eşya" olarak tanımlamaktadır (m. 3). Piyasaya arz edilmesi hedeflenen, arz edilen, piyasada bulunduran veya hizmete sunulan tüm ürünleri kapsamaktadır. Kanundaki temel denetim mekanizması, ürünlerin ilgili teknik düzenlemesi veya genel ürün güvenliği mevzuatında belirtilen

---

¹⁷ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/07/20210702-2.htm>

¹⁸ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200312-1.htm>

gereklere uygun olmalarını sağlamak ve kamu yararını korumak amacıyla yürütülen piyasa gözetim ve denetim faaliyetleri ve ürün uygunluk değerlendirmesi işlemleridir. Teknik düzenleme teriminin içeriği Kanunda "idari hükümler de dâhil olmak üzere, ürünün niteliğini, işleme veya üretim yöntemlerini veya bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme veya uygunluk değerlendirme işlemlerini tek tek veya birkaçını ele alarak belirleyen uyulması zorunlu mevzuat" olarak belirlenmiştir.

Kanunda öngörülen denetimler ürünlerin teknik düzenlemelere ve genel ürün güvenliği mevzuatına uygunluğunu doğrulamak amacıyla yapılmaktadır. Denetimler kural olarak ürünün piyasaya arzından nihai kullanıcıya ulaştığı aşamaya kadar olan süreçte piyasa gözetimi ve denetimi yoluyla yapılmaktadır. Ancak, teknik düzenlemelerin gerektirdiği hallerde ithalat, ihracat, montaj, hizmete sunum veya bir mal veya hizmet sağlanması sürecinde veya kullanım aşamasında da denetim mümkündür. Ürünlerin taşıma araçlarında denetimi de olanaklıdır. Ürünlerin Kanuna aykırı olması durumunda geri çağırma ve idari para cezaları öngörülmektedir. Kanunun getirdiği denetim mekanizmasının fiziki uygulama alanı esas olarak ürünlerin kendisidir. Ürünlerin teknik standartlarının saptanmasına ve denetimine ilişkindir.

8- Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliği¹⁹

(Yürürlük 12.03.2021) Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır. Piyasaya arz edilen, piyasada bulundurulmuş veya tedarik edilen ve tüketicinin kullanımına hazır edilen, tüketici için amaçlanan veya tüketici için amaçlanmamış olsa dahi makul ölçüde öngörülebilir koşullarda tüketici tarafından kullanılacak ürünlerin güvenli olmasının sağlanmasına ve bu alanda yetkili kuruluşların görevlerine, üreticilerin ve dağıtıcıların yükümlülüklerine yer vermektedir. Tüketicilere hizmet sunan kişiler tarafından kullanılan veya işletilen ekipmanları kapsamamaktadır.

9- Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun²⁰

(Yürürlük: 26.03.2010) Sebze ve meyveler ile arz ve talep derinliğine göre belirlenecek diğer malların ticaretini, tedarikini, dağıtımını ve satışını, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunmasını, meslek mensuplarının faaliyetlerinin düzenlenmesini, toptancı halleri ile pazar yerlerinin çağdaş bir sisteme kavuşturulmasını ve işletilmesini sağlamak amacıyla kabul edilmiştir.

Kanunda mal şu şekilde tanımlanmaktadır: "Ticarete konu sebze ve meyveler ile arz ve talep derinliğine göre belirlenecek et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, su ve su ürünleri, bal ve yumurta gibi diğer gıda maddeleri ile kesme çiçek ve süs bitkileri". Kanun uyarınca Ticaret Bakanlığı arz ve talep derinliği bulunan, sebze-meyve dışındaki diğer malları Tarım ve Orman Bakanlığının uygun görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.

Kanunun öngördüğü tedbirleri almak ve kontrolleri gerçekleştirmekle yetkili makam esas olarak Ticaret Bakanlığıdır. Bununla birlikte Tarım ve Orman Bakanlığı, Kanun kapsamına giren malların kalitesine, standardına ve gıda güvenilirliğine ilişkin gerekli denetimleri yapmakla görevli ve yetkilidir. Sağlık Bakanlığının, genel sağlığın korunması ve hijyen konularında diğer mevzuattan kaynaklanan görev ve yetkileri saklı tutulmuştur.

10- Sebze ve Meyvelerin Toptan ve Perakende Ticaretinde Uyulması Gereken Standart Uygulamalara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ²¹

(Yürürlük:03.10.2017) Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca malların toptan ve perakende ticaretinde, ambalajlanmasında, taşınmasında, depolanmasında ve perakende satışa sunulmasında uyulması gereken standartlara ilişkin usul ve esasları belirlemektedir. Tebliğin yürütülmesinden esas olarak Ticaret Bakanlığı sorumludur. Malların ambalajlanması, depolanması, taşınması ve perakende satışında ise

¹⁹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210311-18.htm>

²⁰ mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5957.pdf

²¹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/10/20171003-9.htm>

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak hazırlanan yönetmeliklerce belirlenen hususlara ilişkin resmi denetimlerde Tarım ve Orman Bakanlığının yetkileri saklı tutulmuştur. Tebliğin 6 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca ATP gerekliliklerine haiz mekanik soğutmalı araçlar, soğutma/ısıtma ekipmanı ile sıcaklık/nem takip cihazının bulunması koşuluyla Tebliğde aranan taşıma standartlarına sahip kabul edilirler. Bununla birlikte, Tebliğin kapsamı, “Toptancı Halinde veya Hale Bildirilerek İşlem Görecek Mallar Hakkında Tebliğ” (yürürlük 28.10.2016)²² ekindeki listede yer alan sebze ve meyveler ile diğer ürünlerle sınırlıdır. Söz konusu ekte, ATP kapsamına giren bozulabilir gıdalar bulunmamaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı ilgili mevzuatı

11- Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu²³

(Yürürlük: 13.06.2010) Kanun gıda ve yem işletmecilerine yöneliktir. Amacı halk sağlığı, tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması gereklerini de dikkate alarak, dağıtımın tüm aşamalarında gıda ve yem güvenilirliğini korumaktır. Kapsamı gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarına ilişkin resmî denetimler ve yaptırımlardır. Kişisel tüketim amaçlı birincil üretim ile kişisel tüketim amacıyla hazırlanan gıdalar Kanunun kapsamı dışındadır.

Kanunda gıda insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün olarak tanımlanmaktadır. Denetimin Kanundaki tanımı yem, gıda, hayvan refahı ve ıslahı, bitki ve hayvan sağlığı ile ilgili faaliyetlerin söz konusu Kanun hükümlerine uygunluğunun tespiti amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan veya yaptırılan işlemdir.

Kanunun 31. maddesi uyarınca üretim, işleme ve dağıtım aşamalarında hangi meslek mensuplarının hangi resmî kontrollerden sorumlu olduğuna esas alınacak belge, Kanunun 2 No.lu Ekidir. Ek 2'ye göre, resmi kontroller temel olarak birincil üretim, üretim ve işleme, dağıtım ve ithalat olarak dört temel kontrol grubuna ayrılmıştır. Dağıtımdaki kontroller perakende işyerleri, veteriner sağlık ürünleri satış yerleri vb gibi yerlerde yapılmakta olup, taşıma araçlarını ve/veya bunların niteliklerini kapsamamaktadır.

Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Gıda Kodeksi Yönetmeliği ve Gıda Kodeksi Yönetmeliği uyarınca yürürlüğe konan Tebliğler bu Kanuna dayanmaktadır.

12- Gıda Hijyeni Yönetmeliği²⁴

(Yürürlük: 17.12.2011) EC No (852/2004) sayılı Gıdaların Hijyenine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü ve Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu uyarınca hazırlanmıştır. Yönetmeliğin amacı, gıda güvenliği açısından tüketicinin korunmasını sağlamak amacıyla gıda işletmecisinin, gıdanın birincil üretiminden son tüketiciye arzına kadar uyması gereken gıda hijyenine ilişkin genel kuralları belirlemektir. Üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarını kapsamaktadır. İthalat ve ihracat denetimleri ile Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinin uygulandığı gıda işletmecileri için de geçerlidir. Gıdaların ambalajlanması, paketlenmesi, gıda işletmelerinin HACCP ilkelerine uyma yükümlülüğü yanında taşıma aşamasında araç ve ekipmanlara yönelik hükümleri de bulunmaktadır. m. 7'de yer alan hijyen gereklilikleri uyarınca gıda işletmecileri faaliyetlerinin gerektirdiği durumlarda gıdalar için sıcaklık kontrolü gerekliliklerine uymak ve soğuk zinciri korumak ve kayıt altına almakla yükümlüdür. m. 13 uyarınca gıdaların taşınması için kullanılan araç ve/veya konteynerlerin, gerekli durumlarda taşınan gıdaları uygun sıcaklıklarda muhafaza etmesi ve söz konusu sıcaklıkları izlemeye imkân verecek nitelikte olması gerekir. m. 14'e göre taşıma ekipmanına gerektiğinde uygun bir kontrol cihazı yerleştirilir. Yönetmelikte denetim ve yaptırımlara ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

13- Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği²⁵

²² <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161028-19.htm>

²³ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100613-12.htm>

²⁴ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-5.htm>

(Yürürlük: 27.12.2011) Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin EC No (853/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğüne dayanılarak hazırlanmıştır. Amacı, hayvansal gıda üreten gıda işletmecisinin Gıda Hijyeni Yönetmeliğinde belirtilen kurallara ek olarak uyması gereken özel hijyen gerekliliklerini belirlemektir. İşlenmemiş ve işlenmiş hayvansal gıda üreten gıda işletmecisinin uyması gereken özel hijyen gerekliliklerini, sorumluluklarını ve yürüttüğü otokontrollere ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. Hayvansal ürünler Yönetmelikte çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Bunlar için öngörülen farklı maksimum sıcaklık derecelerinin taşıma boyunca muhafaza edilmesi gerekmektedir.

14- Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik²⁶

(Yürürlük: 17.12.2011) Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 31 inci maddesine (kontrol yükümlülüğüne ilişkin madde) dayanılarak hazırlanmıştır. Amacı; insan ve hayvanlara yönelik doğrudan veya çevre aracılığıyla oluşabilecek risklerin önlenmesine, bertaraf edilmesine veya kabul edilebilir seviyelere indirilmesine, gıda ve yemin etiketlenmesi ile tüketicileri bilgilendirmeye yönelik diğer bilgi şekilleri de dâhil olmak üzere tüketici menfaatlerinin korunmasına ve haksız rekabetin önlenmesi ile gıda ve yemin resmi denetimlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Resmi denetimler, izlenebilirlik, hızlı uyarı sistemi, acil durumlar, ihtiyati tedbirler, kriz yönetimi, kamuoyunun bilgilendirilmesi, resmi sertifikasyon, yıllık ve çok yıllık ulusal denetim planları, sorumluluklar ve itirazlara ilişkin usul ve esasları kapsar. Tarımsal ürünlerin ortak piyasa düzenlemelerine ilişkin kurallara uygunluğun doğrulanması için uygulanan resmi denetimleri kapsamaz. Denetimler Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 2 No.lu ekinde göre gerçekleştirilmektedir. Söz konusu Ekte taşıma araçlarında yapılacak denetimlere dair hüküm bulunmamaktadır.

15- Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik²⁷

(Yürürlük: 17.12.2011) Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin EC No (854/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğüne dayanılarak hazırlanmıştır. Amacı gıda hijyeni, halk sağlığı, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kuralları gözetilerek hayvansal gıdaların resmi kontrol esaslarını belirlemektir. Yönetmelik özellikle canlı hayvanlara ilişkin veterinerler tarafından yapılması gereken kontrolleri ve düzenlenen formları içermektedir.

16- Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği²⁸

(Yürürlük:19.02.2020) Kapsamı, gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemelere ilişkin asgari teknik ve hijyen kriterleri, pestisit kalıntıları ve veteriner ilaç kalıntıları, gıdalara eklenebilecek vitaminler, mineraller ve belirli diğer öğeler, gıda katkı maddeleri, aroma vericiler ve aroma verme özelliği taşıyan gıda bileşenleri, gıda enzimleri, bulaşanlar, ambalajlama, etiketleme, numune alma ve analiz metotları, hedef dışı yemlere taşınması önlenemeyen koksidiyostatların ve histomonostatların hayvansal gıdalarda bulunabilecek maksimum miktarları, taşıma ve depolama ile ilgili yatay ve dikey gıda kodeksine ilişkin esaslar, coğrafi işaretle ilgili özel hükümler, diğer bazı gıda ve/veya gıda gruplarına ilişkin özel hükümlerin belirlenmesine dair kurallar ile yatay ve dikey gıda kodeksinde yer almayan belirli bir gıda veya gıda grubu ile ilgili özel düzenlemelere ilişkin hükümlerdir. m. 12 uyarınca söz konusu Yönetmelik hükümlerine ilişkin kontrollerde Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yönetmelik, yatay ve dikey kodeks ayrımı getirmektedir. Yatay gıda kodeksi şu konuları kapsamaktadır: a) Gıda katkı maddelerinin kullanımı, etiketlenmesi ve saflık kriterleri, b) Aroma vericiler ve aroma verme özelliği taşıyan gıda bileşenlerinin kullanımı ve etiketlenmesi, c) Gıda enzimlerinin kullanımı ve etiketlenmesi, ç) Bulaşanların maksimum limitleri, d) Gıdalarda bulunmasına izin verilen pestisitlerin

²⁵ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111227-10.htm>

²⁶ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-7.htm>

²⁷ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-9.htm>

²⁸ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=34289&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

maksimum kalıntı limitleri, e) Hayvansal gıdalarda bulunabilecek veteriner ilaçlarına ait farmakolojik aktif maddelerin sınıflandırılması ve maksimum kalıntı limitleri, f) Gıdaların mikrobiyolojik kriterleri, g) Gıda ile temas eden madde ve malzemeler ile ilgili genel kurallar, ğ) Gıdaların etiketlenmesi, h) Gıdalara eklenebilecek vitaminler, mineraller ve belirli diğer öğeleri, ı) Numune alma ve analiz metotları, i) Hedef dışı yemlere taşınması önlenemeyen koksidiyostatların ve histomonostatların hayvansal gıdalarda bulunabilecek maksimum miktarları (m. 5).

Dikey gıda kodeksi ise m. 6 uyarınca; yatay gıda kodeksi hükümlerine ilave olarak, kapsadığı gıda veya gıda grubu veya gıda ile temas eden madde ve malzemelere yönelik olarak belirlenecek özel kriterleri içerir. Belirli bir gıda veya gıda grubu veya gıda ile temas eden madde ve malzeme için özel olarak düzenlenmiş numune alma ve analiz metotlarına ilişkin mevzuat da dikey gıda kodeksi kapsamındadır. Gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeler için ilgili yatay gıda kodeksi hükümlerine uyulması zorunludur. Dikey gıda kodeksi hükümleri, yatay gıda kodeksi hükümleri ile uygulanır (m. 7).

17- Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdalar Tebliği²⁹

(Yürürlük: 18.10.2014) Amacı, hızlı dondurulmuş gıdaların tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretilmesi, muhafazası, depolanması, taşınması ve pazarlanması aşamalarında taşınması gereken özelliklerini belirlemektir. 89/108/AET sayılı İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalar ile ilgili Konsey Direktifi³⁰ çerçevesinde hazırlanmıştır. Hızlı dondurma, depolama, taşıma, dağıtım ve perakende satış reyonlarındaki dolaplarda kullanılan tüm ekipmanlar Tebliğ hükümlerine uygun olması gerektiğini (m. 5(1)e), resmi kontroller sırasında hızlı dondurulmuş gıdalarda rastgele sıcaklık kontrolleri yapılacağını (m. 5(1)f) belirtmektedir. m. 5 (1) ğ uyarınca hızlı dondurulmuş gıdaların depolanması, muhafazası ve taşınması sırasındaki sıcaklık takibi Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğde yer alan kurallara göre yapılır. m. 13 uyarınca Tebliğ kapsamındaki gıdaların taşınması ve depolanması, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Gıdaların Taşınması ve Depolanması bölümünde yer alan kurallara uygun olur. m. 14 uyarınca Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerden Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınır ve uluslararası kabul görmüş analiz metotları uygulanır. Bu kurallara ek olarak Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin sıcaklık kontrolleri Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Sıcaklık Kontrolü İçin Numune Alma ve Analiz Metotları Tebliğine uygun olarak gerçekleştirilir.

18- Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ³¹

(Yürürlük: 18.10.2014) Tebliğin amacı hızlı dondurulmuş gıdaların depolanması, muhafazası ve taşınması sırasında sıcaklığın izlenmesi ile ilgili kuralları belirlemektir. Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği ve Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Esnasındaki Sıcaklık Takibi ile ilgili EC No (37/2005) sayılı Komisyon Tüzüğü çerçevesinde hazırlanmıştır. Tebliğin 4. maddesi uyarınca hızlı dondurulmuş gıdaların taşınması sırasında soğuk zincirin kırılmaması için her aşamada sıcaklık kontrolü yapılmalı, ortam sıcaklığı, uygun ölçüm ve kayıt cihazları kullanılarak sık ve düzenli aralıklarla kaydedilmeli ve sıcaklığı izlemek amacı ile kullanılan tüm ölçüm ve kayıt cihazları TS EN 12830, TS EN 13485 ve TS EN 13486 standartlarına uygun olmalıdır.

19- Türk Gıda Kodeksi İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalarda Sıcaklığın Resmi Kontrolü İçin Kontrol Noktalarının Seçilmesi ve Ölçüm Metodu Tebliği³²

(Yürürlük: 31.07.2015) Tebliğ, 13.01.1992 tarihli ve 92/2/AET sayılı İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Sıcaklığının Resmi Kontrolü İçin Örnekleme Prosedürü ve Analiz Metodu

²⁹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141018-5.htm>

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01989L0108-20130701>
01.07.2013 tarihli versiyonu günceldir.

³¹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141018-6.htm>

³² <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150731-7.htm>

Hakkında Komisyon Direktifi³³ dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır. İnsan tüketimine sunulan hızlı dondurulmuş gıdalarda sıcaklığın resmi kontrolü için kontrol noktalarının seçilmesi esaslarını ve ölçüm metodunu düzenlemektedir. Kontrol noktalarının seçimi Tebliğ Ek 1'de, ölçüm metodları Tebliğ Ek 2'de yer almaktadır. Gıda maddelerinin taşınması sırasında yapılacak kontrol noktalarının seçimi de Ek 1 kapsamındadır.

20- Türk Gıda Kodeksi Dondurma Tebliği³⁴

(Yürürlük: 13.01.2005) Dondurmanın tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretim, hazırlama, işleme, muhafaza, depolama, taşıma ve pazarlamasını sağlamak üzere özelliklerini belirlemektedir. m. 14 uyarınca Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanması Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıdaların Taşınması ve Depolanması bölümünde yer alan kurallara uygun olmalıdır. m. 17 kontrollerde Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu uyarınca Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yetkili olduğunu ifade etmektedir.

21- Türk Gıda Kodeksi Et, Hazırlanmış Et Karışımları ve Et Ürünleri Tebliği³⁵

(Yürürlük: 29.01.2019) Amacı çiğ et, kıyma, kanatlı kıyma, hazırlanmış et karışımları, mekanik ayrılmış kanatlı eti ve et ürünlerinin tekniğine uygun olarak üretilmesi, ambalajlanması ve piyasaya arzına ilişkin hususları belirlemektir. Tebliğ kapsamındaki ürünlerin taşınması ve depolanması, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Gıdaların Taşınması ve Depolanması bölümünde belirtilen kurallara uygun olur (m. 22). Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınır, uluslararası kabul görmüş analiz metotları uygulanır (m. 23). Tebliğe aykırı davranışlar hakkında Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre idari yaptırım uygulanır (m. 24).

22- Türk Gıda Kodeksi Fermente Süt Ürünleri Tebliği³⁶

(Yürürlük: 16.02.2009) Amacı fermente süt ürünlerinin tekniğine uygun ve hijyenik olarak üretilmesini, hazırlanmasını, işlenmesini, ambalajlanmasını, muhafazasını, depolanmasını, taşınmasını ve pazarlanmasını sağlamak için ürün özelliklerini belirlemektir. Fermente süt ürünlerini, konsantre fermente süt ürünlerini, ısıl işlem görmüş fermente süt ürünlerini ve bu ürünleri baz alan kompozit süt ürünlerini kapsar. Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanması, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıdaların Taşınması ve Depolanması bölümünde yer alan kurallara, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa ve Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğine uygun olmalıdır (m. 14)³⁷. m. 15 uyarınca Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Numune Alma ve Analiz Metotları bölümünde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınacak ve uluslararası kabul görmüş analiz metotları uygulanacaktır. Tebliğin kontrole ilişkin 16. maddesi uyarınca Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten ve satan işyerleri; tescil ve izin, ithalat işlemleri, kontrol ve denetim sırasında Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır. Bu hükümlere uymayan işyerleri hakkında gerekli işlemler, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu³⁸ hükümlerine göre, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılır.

23- Türk Gıda Kodeksi İçme Sütleri Tebliği³⁹

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A31992L0002>

³⁴ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/01/20050113-13.htm>

³⁵ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/01/20190129-4.htm>

³⁶ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/02/20090216-8.htm>

³⁷ Madde metni Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu yerine Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa atıf yapmaktadır. Ancak anılan Kanun Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa yapılan atıflar Atıflar Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa yapılmış sayılmaktadır.

³⁸ Madde metni Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu yerine Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa atıf yapmaktadır. Ancak anılan Kanun Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa yapılan atıflar Atıflar Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa yapılmış sayılmaktadır.

³⁹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190227-5.htm>

(Yürürlük: 27.02.2019) Amacı içme sütlerinin tekniğine uygun, hijyenik şekilde üretimi, depolanması, taşınması ve piyasaya arz edilmesini sağlamak üzere özelliklerini belirlemektir. Çiğ sütü kapsamaz. m. 17 uyarınca Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanmasında, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin 10. maddesindeki⁴⁰ kurallara uyulur. Ürünlerden numune alınması ve analizler için Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği hükümleri uygulanır (m. 18). Tebliğe aykırı davranışlar hakkında Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre idari yaptırım uygulanır (m. 19).

24- Türk Gıda Kodeksi Peynir Tebliği⁴¹

(Yürürlük: 08.02.2015) Amacı, doğrudan tüketime veya daha ileri işleme sunulan peynirlerin tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretilmesi, işlenmesi, muhafaza edilmesi, taşınması ve piyasaya arz edilmesini sağlamak üzere özelliklerini belirlemektir. Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanmasında, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Gıdaların Taşınması ve Depolanması Bölümündeki kurallara uyulur (m. 15). Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanmasında, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Gıdaların Taşınması ve Depolanması Bölümündeki kurallara uyulur (m. 16) Tebliğe aykırı davranışlar hakkında 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre idari yaptırım uygulanır (m. 17).

25- Türk Gıda Kodeksi Tereyağı, Diğer Süt Yağı Esaslı Sürülebilir Ürünler ve Sadeyağ Tebliği⁴²

(Yürürlük: 12.04.2005) amacı tereyağı, diğer süt yağı esaslı sürülebilir ürünler ve sadeyağın tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretilmesini, muhafazasını, depolanmasını, taşınmasını ve pazarlanmasını sağlamak üzere özelliklerini belirlemektir. 2991/94 EC sayılı "Sürülebilir Yağların Standardizasyonu" ile ilgili Komisyon Yönetmeliği dikkate alınarak Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde hazırlanmıştır. Tebliğ kapsamındaki ürünlerin taşınması ve depolanması, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıdaların Taşınması ve Depolanması bölümünde yer alan kurallara uygun olmalıdır (m. 14). Tebliğ kapsamındaki ürünlerden Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Numune Alma ve Analiz Metodları bölümünde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınmalı ve uluslararası kabul görmüş analiz metodları uygulanmalıdır (m. 15). Tebliğe uymayan işyerleri hakkında Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre yasal işlem yapılır (m. 17).

26- Türk Gıda Kodeksi Yenilebilir Buzlu Ürünler Tebliği⁴³

(Yürürlük: 07.10.2005) Amacı, yenilebilir buzlu ürünlerin tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretim, hazırlama, işleme, muhafaza, depolama, taşıma ve pazarlamasını sağlamak üzere özelliklerini belirlemektir. Yenilebilir buzlu ürünler, buz karışımları ve sütlü buz ürünleridir. Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanması Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıdaların Taşınması ve Depolanması bölümünde yer alan kurallara uygun olmalıdır (m. 14). Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerden Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Numune Alma ve Analiz Metodları bölümünde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınmalı ve uluslararası kabul görmüş analiz metodları uygulanmalıdır (m. 15). Tebliğe uymayan işyerleri hakkında Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre yasal işlem yapılır (m. 16). Tebliğde yer alan hükümlerin uygulanması ile ilgili denetim Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yerine getirilir (m. 17).

İçişleri Bakanlığı ilgili mevzuatı

27- Karayolları Trafik Kanunu⁴⁴

⁴⁰ Madde metnindeki atıf 9. maddeye yapılmakla birlikte, yeni Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin hükme karşılık gelen maddesi m. 10'dur.

⁴¹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150208-16.htm>

⁴² <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/04/20050412-11.htm>

⁴³ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/10/20051007-8.htm>

⁴⁴ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2918&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

(Yürürlük: 18.10.1983) Karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak için gerekli kuralları ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektedir. Karayolları Trafik Kanununa göre İçişleri Bakanlığı; taşıtları, bu Kanuna göre taşıtlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücüleri ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını, trafik düzenlemelerinin ve çeşitli tesislerin sözkonusu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığını kontrol etmeye yetkilidir. m. 6 uyarınca trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir.

Sözkonusu Kanunla ve trafik hizmetleri konusunda diğer kanunlarla verilen görevler İçişleri Bakanlığınca ve bu Kanunla yetkili kılınan diğer Bakanlık, kuruluş ve belediyelerce, İçişleri Bakanlığı ile iş birliği içinde yürütülür. Kanunun 8. maddesi, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görevlerine ilişkindir. Buna göre karayolu taşımaya ilişkin gerekli koordinasyonu sağlamak, tescile bağlı araçların muayenelerini yapmak veya yaptırmak, muayene istasyonlarını kontrol etmek, muayeneye ilişkin hükme aykırı hareket edenler hakkında tutanak düzenleyerek idari para cezası vermek, trafik zabıtasının görev ve yetkileri saklı kalmak üzere, araçların ağırlık ve boyut kontrollerini yapmak veya yaptırmak ve kontrol etmek, aykırı görülen hususlarla ilgili olarak sorumlular hakkında idari para cezasına dair tutanak düzenlemek Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının sorumluluğundadır.

28- Karayolları Trafik Yönetmeliği⁴⁵

(Yürürlük: 18.07.1997) Karayollarında can ve mal güvenliğinin korunması yönündeki görev, yetki ve sorumluluklara ait esaslar ile trafik kuruluşlarının, çalışma şekil ve şartları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalışma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına dair kurallar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde belirlenmiştir. Yönetmeliğin 13. maddesi Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görev ve yetkilerini Karayolları Trafik Kanununa paralel şekilde tespit etmektedir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İlgili Mevzuatı

29- TSE Muayene Gözetim Yönergesi⁴⁶

(Yürürlük: 01.08.2014). Yönergenin amacı, TSE'nin ulusal ve uluslararası muayene, gözetim, ithalatta uygunluk denetimi, doğrulama, onay, teknik servis hizmeti, özel amaçlı inceleme faaliyetlerinin yürütülmesi faaliyetlerinin ve bu faaliyetler kapsamında belge, rapor, uygunluk yazısı düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslarının belirlenmesidir. TSE'ye Bakanlıklar/Yetkili Kuruluşlar tarafından verilen görev ve yetki veya imzalanan protokoller ve yürürlükteki mevzuat çerçevesinde veya diğer özel talep üzerine yapılan muayene, gözetim, ithalatta uygunluk denetimi, doğrulama, onay, teknik servis hizmeti, faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili usul ve esasları kapsamaktadır.

Genel mevzuat

30- 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi⁴⁷

Cumhurbaşkanlığının birimlerinin, Bakanlıkların ve Bakanlıkların birimlerinin görev alanlarını belirlemektedir.

⁴⁵ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8182&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

⁴⁶ <https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/icerikyonetimi/9237/12042019103541-2.docx>

⁴⁷ mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf

2.3 TÜRK MEVZUATININ ATP'YE UYUM DERECELERİ

Mevzuat Analiz Tablosunun soldan ikinci sütununda, ilgili Türk mevzuatı hükmü ile birlikte, sözkonusu hükmün ATP ile uyumluluk derecesi de yer almaktadır. Uyumluluğun derecesini belirtmek üzere üç farklı terim kullanılmıştır: Uyumlu, kısmen uyumlu ve uyumsuz.

Buna göre, aşağıdaki koşullar mevcut ise ilgili hüküm **ATP ile uyumludur**:

Mevcut hüküm ATP'nin kriterlerini karşılamaktadır ve bu hükümle çelişen herhangi bir iç hukuk normu bulunmamaktadır.

Aşağıdaki koşullar mevcut ise ilgili hüküm **ATP ile kısmen uyumludur**:

Mevcut hüküm ATP'nin ilgili hükmünü kısmen veya örtülü olarak karşılamaktadır veya tam karşılamakla birlikte normlar hiyerarşisindeki yeri bakımından dezavantajlıdır.

Aşağıdaki koşullar mevcut ise ilgili hüküm **ATP ile uyumsuzdur**:

İlgili mevzuatta konuya dair hiçbir hüküm yoktur veya ilgili hükümler ATP ile uyumlu değildir.

2.4 EN İYİ AB UYGULAMALARI

ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği AB ülkeleri, ekonomilerinin yapısı ve ihracat / ithalat potansiyeli, ATP gerekliliklerinin uluslararası alanda ve iç pazarda uygulanması, uygulamaların denetim ve yaptırımlara tabi olması gibi hususlar temel alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda İspanya, İtalya ve Fransa ekonomilerindeki ihracat kalemlerinin ve coğrafi açıdan iklimlerinin Türkiye ile taşıdığı benzerlikler dikkate alınarak seçilmiştir. Her üç ülke, ATP'nin etkili uygulanması bakımından muayene, kontrol ve yaptırım mekanizmaları kurmuş ve bunları işletmekte olan ülkelerdir. Her üç ülke ATP'yi ülke içi taşımalarında da uygulayan ülkelerdir. Üçü de UNECE'nin ATP anketlerine genel olarak aktif katılım sağlamaktadır. Bu ülkelerin hukuk sistemi, Türkiye ile belli ölçülerde benzerlik de göstermektedir. Bu ülkeler arasında özellikle Fransa, yönetim sisteminin ve mevzuatın temel esaslarının benzerliği ile dikkat çekmektedir (bilindiği üzere kuruluş aşamasında Türkiye idare hukuku mevzuatının hazırlanmasında Fransa'yı; ceza hukukunda İtalya'yı örnek almıştır).

ATP'ye ilişkin mevzuatın her üç ülkede de anadillerinde olması ve hukuki terimlerin benzer hukuk sistemlerinde dahi ülkeden ülkeye değişebilen farklı anlamlar taşımasının mümkün olması, ince detaylara girilmesini sağlıklı hale getirecektir. Bu nedenle mevzuat araştırması sistemlerin ana ilkelerine özgü gerçekleştirilmiştir. En iyi AB uygulamaları, mevzuat analizine temel alınan ATP maddelerine/bileşenlerine karşılık gelen mevzuat bakımından yapılmıştır. İlgili hükümlerin belirlenmesinde UNECE web sitesinde yer alan bilgiler ile her bir ülkenin açık kaynaklarından temin edilen mevzuattan yararlanılmıştır.

ATP'ye ilişkin İspanyol mevzuatının temel metinleri 16/1987 sayılı Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanunu⁴⁸, bu Kanunu onaylayan 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesi⁴⁹, 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesidir⁵⁰

ATP İtalya'da 02.05.1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla⁵¹ yasal etkiye kavuşmuştur. Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak 29.05.1979 tarihli ve 404 sayılı Başkanlık Kararnamesi, 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ve her ikisi de 28.02.1984 tarihini taşıyan 1182 ve 1183 sayılı Bakanlık Kararnameleri bulunmaktadır.⁵²

⁴⁸ ontime.es...Ley-de...de-Transportes-Terrestres.pdf

⁴⁹ https://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd1211-1990.html

⁵⁰ <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2000-5011>

⁵¹ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1977-05-02;264>

⁵² <https://bertona.it/en/certification-atp-borgomanero.html>,

https://www.confetra.com/it/centrostudi/doc_pdf/quaderni_p057-105%20q107.pdf

ATP'nin uygulanmasına ilişkin Fransız mevzuatı temel olarak Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu⁵³, Taşıma Kanunu⁵⁴, Karayolu Kanunu⁵⁵, Ceza Kanunu⁵⁶, 27.11.2020 tarihli Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi (dönemsel olarak yenilenmekte olup önceki versiyonu 2018 tarihlidir) ve (2008 tarihli bir Kararname ile ATP belgelendirmeleri için yetkilendirilen kuruluş olan) Cemafroid'in teknik belgelerinden⁵⁷ oluşmaktadır.

En iyi AB uygulamalarında yer alan ATP'ye yönelik hükümler, AB'nin bu raporun giriş kısmında belirtilen tüzüklerini tamamlayıcı niteliktedir.

En iyi AB uygulamalarına ilişkin bilgiler Mevzuat Analiz Tablosunun sağdan ikinci sütununda yer almaktadır.

---

⁵³https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071367?fonds=CODE&page=1&pageSize=10&query=Cod e+rural+et+de+la+p%C3%A0che+maritime&searchField=ALL&searchType=ALL&tab_selection=all&typePaging=DEF AU LT

⁵⁴https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000023086525?init=true&page=1&query=code+des+transports+&searchField=ALL&tab_selection=all

⁵⁵https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074228?init=true&page=1&query=code+de+la+route+&sea rchField=ALL&tab_selection=all

⁵⁶https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719?init=true&page=1&query=code+penal&searchField =ALL&tab_selection=all

⁵⁷ http://www.autoritecompetenteatp.cemafroid.fr/index_en.htm

3. MEVZUAT ANALİZ TABLOSU

ATP BİLEŞENİ/HÜKMÜ	İLGİLİ TÜRK MEVZUATI	EN İYİ AB UYGULAMALARI	ÖNERİ(LER)	UYUMLULUK
Madde 2 Denetleme ve test yükümlülüğü	“Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin” 5. Maddesinde, Taşımacılık Faaliyetinde Genel Kurallar öngörülmuş bulunmaktadır.	<p>Fransa: Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi ile Cemafroid Teknik belgeleri ekipmanların sahip olması gereken standartları ve bu standartlara uygunluğun kontrolüne ilişkin işlemleri belirlemektedir.</p> <p>İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi, Test yükümlülüğünü, özel ekipmanın sahip olması gereken standartları ve bu standartlara uygunluğun kontrolüne ilişkin işlemleri belirlemektedir.</p> <p>İtalya: ATP'ye paralel olarak belirlenmiş, daha sonra yurt içi taşımalara genişletilmiştir.</p>	<p>- ATP'nin yurt içi taşımacılığa uygulanması uygun görülmekte ise;</p> <p>1. 655 sayılı KHK gereği, idari para cezaları yalnızca Resmi Gazete'de yayımlanan mevzuat ile belirlenebilmektedir. Yönetmelik'in Madde 5/4 hükmü uyarınca, Yönetmelik kapsamındaki işletmeler, Bakanlık tarafından yayımlanan düzenleyici işlemlere uymakla yükümlü kılınmış ve yükümlülüklerin ihlali halinde Yönetmelik'in 23/1-a hükmü uyarınca tek bir cezai müeyyide uygulanacağı öngörülmüştür. Bu sebeple, Yönerge'de yer alan birçok farklı yükümlülük, ihlal edilen yükümlülük sayısı ve niteliği ayırt edilmeksizin, aynı cezai müeyyideye tabii hale gelmiştir. Bu durumun engellenmesi için, Yönetmelik ile Yönerge'nin birleştirilerek, Yönerge'de yer alan farklı yükümlülüklerin ihlali halinde, farklı müeyyideler uygulanması sağlanmalıdır.</p> <p>2. Bu kapsamda, para cezalarının yanı sıra, 655 sayılı KHK'da öngörülen, askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar düzenlenebilir.</p>	Uyumlu

<p>Madde 3</p> <p>ATP kapsamında yer alan taşımacılık türleri ve şartları</p> <p>(Karayolu taşımacılığı, demiryolu taşımacılığı; bunlardan önce, sonra veya bunların arasında intermodal olarak yapılacak 150 km'den kısa denizyolu geçişleri)</p>	<p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin kapsamı, 2. Maddede düzenlenmiş bulunmaktadır.</p>	<p>Fransa: Özel bir düzenleme bulunmamaktadır zira Fransa, ATP'yi iç taşımacılığına uygulamıştır.</p> <p>İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 1. Maddesi uyarınca, yalnızca kara taşımacılıkları kapsama dahil edilmiştir.</p> <p>İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun uyarınca kapsam, ATP'ye uygun olarak düzenlenmiş olup, özel bir düzenleme bulunmamaktadır.</p>	<p>Mevcut Yönetmelik'te yer alan kapsam maddesinde doğrudan taşıma modlarına atıfta bulunulmamış olsa da Yönetmelikte yer alan "taşımacı" tanımından ve 5 inci maddede yer alan "Taşıma Yetki Belgesi sahibi olma zorunluluğu" hususları Yönetmelik kapsamının karayolu taşımacılığıyla sınırlı olduğunu göstermektedir.</p> <p>Türkiyede bozulabilir gıda taşımacılığına ilişkin 150 km'nin altında denizyolu veya içsuyolu geçişi olmadığı gözönünde bulundurularak Yönetmeliğin yurt içi taşımacılığa dair kapsamı demiryolu ve karayolu taşımacılığıyla sınırlandırılabilir.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>
--	---	---	--	----------------------

<p>Madde 4, Ek 2, Ek 3</p> <p>a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü</p>	<p>Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğüne İlişkin Kurallar, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci Maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu hüküm kapsamında yurt içi taşımacılıkta kullanılan araçların ATP Uygunluk Belgesi veya Bozulabilir Gıda Taşıma Belgesi (BTB) bulundurulması zorunludur.</p>	<p>Fransa: Yurt içi taşımacılık için düzenlenen özel ekipman uygunluk belgesi, ATP kapsamında düzenlenen uluslararası ATP Uygunluk Belgesinden şekil olarak farklıdır. Yurt içi taşımacılık için düzenlenen belgenin adı, "Teknik Uygunluk Sertifikası"dır.</p> <p>İspanya: Yurt içi taşımacılıklar için düzenlenen özel ekipman uygunluk belgesi, ATP kapsamında düzenlenen uluslararası ATP Uygunluk Belgesinden şekil olarak farklıdır. Adı, "bozulabilir gıdanın taşınmasında kullanılan özel araçlar için uygunluk sertifikası"dır.</p> <p>İtalya: ATP gerekliliklerine uymayan ve sadece yurt içi taşımacılıkta kullanılan araçlar için Eylül 1984'ten bu yana farklı bir uygunluk belgesi düzenlenmemektedir. Yurt içi taşımacılık için düzenlenen özel ekipman uygunluk belgesi, ATP kapsamında düzenlenen ATP Uygunluk Belgesinden şekil olarak farklıdır.</p>	<p>Yönetmelik kapsamında ATP gerekliliklerini karşılayamayan ancak, yurt içinde ve ATP Anlaşmasına taraf olmayan ülkelere bozulabilir gıda taşımacılığında kullanılacak ekipmanlar için BTB düzenleneceği ifade edilmiştir. Ancak BTB'nin teknik gereklilikleri, BTB kapsamında kullanılacak etiket ve işaretler gibi hususlar "Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge" kapsamında ele alınmıştır.</p> <p>Gerek ATP Uygunluk Belgesi gerekse BTB'ye ilişkin tüm gerekliliklerin Yönetmelik kapsamında ele alınması ve ATP'nin gereklilikleri göz önünde bulundurularak BTB için de daha somut kriterler belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>
<p>b) Bozulabilir gıda maddesi, kendi özel türü için ATP'de öngörülen maksimum sıcaklıklara uygun şekilde, özellikle gıda taşımacılığı için</p>	<p>"Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin" 6.maddesi kapsamında, özel nakliye ekipmanı kullanıcısının yükümlülükleri tanımlanmıştır. Ancak taşıma sıcaklığı ve</p>	<p>Fransa: Köy ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R231-45: Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında sertifikalı özel ekipman kullanılması gerekmektedir. 2 Haziran 2008 tarihli bir Kararname uyarınca bunlar Cemafroid tarafından düzenlenmektedir.</p>	<p>-ATP'nin yurt içi taşımacılığa da uygulanması uygun görülmemekte ise,</p> <p>1. Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5.</p>	

<p>geçerli olmak üzere içerisinde sıcaklık ölçüm ve kayıt cihazı bulunan sertifikalı bir özel ekipman tarafından taşınmalıdır.</p>	<p>kullanılacak sıcaklık kayıt cihazına ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir.</p> <p>Ancak yurt içi taşımacılıkta uygulanan taşıma sıcaklığı değerleri “Hayvansal Gıdaların İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinde” belirlenmiştir.</p> <p>Hızlı dondurulmuş gıdalar için yurt içi taşımacılıkta uygulanan sıcaklık değerleri “Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdalar Tebliğinde” belirlenmiştir.</p> <p>Hızlı dondurulmuş gıdalar için araçta bulunması gereken ısı ölçüm ve kayıt cihazına ilişkin kriterler “Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ” kapsamında belirlenmiştir.</p>	<p>Yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığının istisnaları aşağıdakilerdir:</p> <p>a) Yeniden yükleme (kapı açma) olmaksızın gerçekleşen 80 km'den kısa mesafede taşımacılık,</p> <p>b) Süt ve süt kremasının tankerle yapılan 200 km'den kısa taşınması,</p> <p>c) Koliler, kargolar</p> <p>d) Dondurulmuş balık ürününün, onaylanmış bir yapıya varışında ve hazırlama amacıyla çözdürülecek olması şartıyla, soğuk bir depodan (sözkonusu onaylanmış yapıya) 1 saatten kısa süre ve 80 km'den az bir mesafe boyunca taşınması,</p> <p>e) Şiddetli iklim şartlarında yapılan taşımanın soğuk prosedürünü gereksiz kılması.</p> <p>- İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 7: Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında sertifikalı özel ekipman kullanılması gerekmektedir.</p> <p>- İtalya: 28 Şubat 1984 tarihli Bakanlık Kararnamesi uyarınca yurt içi bozulabilir gıda</p>	<p>Maddesinde yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin, ATP'de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve dondurulmuş gıda taşıyan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiği hüküm altına alınmalıdır. İlgili maddede ayrıca, yurt içi taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin ve sıcaklık kaydedici kullanımına ilişkin kriterlerin, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili mevzuatında belirlendiği hüküm altına alınmalıdır.</p> <p>2. Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde yapılacak değişikliklerle, özel ekipman kullanma yükümlülüğünün istisnalarının ATP'ye paralel şekilde düzenlenmesi önerilir.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>
--	--	--	---	----------------------

		taşımacılığı yapan araçlar ATP rejimine tabidir. ATP gerekliliklerine uymayan araçlar için Eylül 1984'ten bu yana uygunluk sertifikası düzenlenmemektedir. Yurt içi taşımacılık için düzenlenen özel ekipman uygunluk belgesi, ATP kapsamında düzenlenen uluslararası ATP Uygunluk Belgesinden şekil olarak farklıdır.		
(c) Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu: -Kiralama yoluyla ve ücret karşılığı taşımacılıkta taşıma belgesine göre gönderici olan kişi/taşıma belgesi yoksa taşımacı ile nakliye sözleşmesini imzalayan kişi (taşımacı bu yönde bir taahhütte bulunmuş ise o da muhatap alınacaktır) - Diğer durumlarda (kendi hesabına taşıma) taşımacı ATP gerekliliklerine uymakla yükümlüdür.	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 23. Maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. İnsan tüketimine sunulan hızlı dondurulmuş gıdalarda sıcaklığın resmi kontrolü için kontrol noktalarının seçilmesi ve ölçüm metodu, Türk Gıda Kodeksi İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalarda Sıcaklığın Resmi Kontrolü İçin Kontrol Noktalarının Seçilmesi ve Ölçüm Metodu Tebliğinde düzenlenmektedir.	- Fransa: Taşıma Kanunu m. L1451-1'de belirlenmiştir. Taşıma şirketleri, karayolu taşıma taşıtı ve şoförü kiralama şirketleri, eşyaların karayoluyla taşınması siparişini veren şirketlerden (gönderen).	Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin, ATP'ye paralel şekilde Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmesi önerilir.	
Madde 5 Madde 3'de yer alan hususlar hariç olmak üzere termal deniz	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 2. maddesi Bozulabilir Gıda Maddelerinin	Termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.	Yönetmelik her ne kadar karayolu taşımacılığı ile sınırlı olsa da bahse konu termal konteynerler karayolu taşımacılığına da konu olabilmektedir. Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak	Uyumsuz

<p>konteynerlerinin, denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu/demiryolu taşımalarının ATP hükümlerine tabi olmadığı ifade edilmiştir.</p>	<p>Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrasında bozulabilir gıda taşımacılığı yapan işletmelerin taşıma yetki belgesi bulundurma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu maddeyle dolaylı olarak Yönetmeliğin karayolu taşımacılığına özgü olduğu ifade edilmiştir.</p>		<p>Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 2 nci maddesinde yapılacak bir güncelleme ile deniz konteynerlerinin karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.</p>	
<p>Madde 6, ATP'nin etkili uygulanması için gerekli genel önlemleri alma yükümlülüğü:</p>	<p>Denetimlere ilişkin usuller, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin Madde 20 ve Madde 21 hükümlerinde düzenlenmiştir.</p>	<p>- Fransa: Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. L205 ve Taşıma Kanunu m. L1451. Uygulamada karayolu denetimleri bu konuda eğitim almış polislerce ve Savcıya önceden bildirmek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Savcının itiraz hakkı bulunmaktadır. Durumun aciliyetinden dolayı Savcı'ya önceden bildirim yapılması mümkün olmadığı hallerde, denetimler gerçekleştikten sonra gecikmeksizin Savcıya bildirim yapılması gerektiği öngörülmüştür. Bir kontrol formu kullanılmamaktadır.</p> <p>- İspanya: 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesinde düzenlenmiştir. Ulaştırmanın izlenmesinden sorumlu polis, Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Ajanda Bakanlığı ve Özerk Toplulukların denetleyicileri denetim için yetkilileridir. Bir denetim formu kullanılmamaktadır.</p>	<p>ATP'nin yurt içi taşımacılıkta da uygulanması uygun görülüyor ise;</p> <p>1. 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 477. Maddesine eklenecek bir hüküm ile Bozulabilir Gıda Taşımacılığına ilişkin uluslararası anlaşmalar kapsamındaki düzenleme ve denetlemeye ilişkin olarak, Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü'nün yetkili kılınması önerilir.</p>	<p>Uyumlu</p>

		<p>- İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun ve 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ile belirlenmiştir. Denetimlerde teknik gereklilikler için Sürdürülebilir Altyapı ve Hareketlilik Bakanlığı, sağlık ve hijyen gereklilikleri için Sağlık Bakanlığı yetkilidir.</p>		
--	--	---	--	--

3.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ

ATP hükümleri/bileşenleri Mevzuat Analiz Tablosunun sol sütununda kayıtlıdır.

3.1.1 ATP MADDE 2

Denetleme ve test yükümlülüğü

Özel ekipmanın ATP Ek 1 İlave 1 (ekipman kontrolleri ekipman hizmete girmeden önce, periyodik olarak en geç altı yılda bir ve yetkili makamlar tarafından gerekli görülen diğer durumlarda yapılır), İlave 2 (özel ekipmanın yalıtım kapasitesini ve soğutma ve ısıtma cihazlarının etkinliğinin ölçüm ve kontrol usulleri), İlave 3 (ATP Uygunluk Belgesi formları) ve İlave 4'te (özel ekipmana ilâştirilecek ayırt edici işaretler) yer alan gerekliliklere uygunluğunu denetlemek ve test etmek için gerekli önlemlerin alınması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca ATP Ek 2'deki donmuş gıda grupları ve Ek 3'teki soğutulmuş gıda gruplarının ve bunların taşınması için öngörülen, aynı eklerde yer alan maksimum sıcaklıkların taşıma boyu korunması sağlanmalıdır.

Özetle, tip test ve muayene merkezlerinde yapılacak denetleme ve testlerin, özel ekipmanın ilgili Ek ve İlavelerde belirtilen teknik şartları taşıdığına tespitine yönelik olması gerekmektedir.

3.1.2 ATP MADDE 3

ATP kapsamında yer alan taşımacılık türleri ve şartları

Madde 3 kapsamında ATP'nin hangi tür taşımacılıklara uygulanabileceğini belirtilmektedir. İlk olarak, Ek-2 ve Ek-3'te belirtilen gıdaların karayolu, demiryolu veya her ikisinin kombinasyonu ile taşındığı durumlarda teslimat ülkesinin Akit devlet olması durumunda ATP hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca, bir veya birden fazla demiryolu ve/veya karayolu taşımacılığının öncesinde, arasında veya sonunda gerçekleşmek kaydıyla 150 km'yi geçmeyen intermodal denizyolu geçişlerinde de ATP hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Ancak bahse konu koşulların dışında gerçekleşen denizyolu geçişlerinin ardından yükün, farklı bir Akit ülkeye karayolu/demiryolu taşımacılığının denizyolu geçişine bakılmaksızın ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Madde 3 ün son bendinde ise ATP hükümlerinin insanlarca tüketimi amaçlanan gıdalara uygulanacağı; diğer gıdalara uygulanıp uygulanmamasının Akit Devletin takdirine tabi olduğu belirtilmektedir.

3.1.3 ATP MADDE 4, ATP EK 2 VE EK 3

a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü

ATP'nin EK 2 ve EK 3'ünde belirtilen bozulabilir gıda maddelerinin taşınmasında, ATP'nin 1 inci Maddesinde öngörülen özel ekipman kullanılması yükümlülüğü getirilmiştir.

b) Bozulabilir gıda maddesi, kendi özel türü için ATP'de öngörülen maksimum sıcaklıklara uygun şekilde, özellikle gıda taşımacılığı için geçerli olmak üzere içerisinde sıcaklık ölçüm ve kayıt cihazı bulunan sertifikalı bir özel ekipman tarafından taşınmalıdır.

ATP'nin Ek 2 (dondurulmuş/derin dondurulmuş gıda grupları ve bunların yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması gereken maksimum sıcaklık değerleri, taşıma sıcaklıklarının kaydedilmesi ve taşıma sıcaklığının doğrulanması için taşımacılık esnasında numune alma ve sıcaklık ölçüm prosedürü) ve Ek 3'ünde (soğutulmuş gıda grupları ve bunların yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması gereken maksimum sıcaklık değerleri) kayıtlı bozulabilir gıda maddelerinin taşınmasında ATP'nin 1. maddesinde belirtilen ekipmanın kullanılması gerekmektedir. Sıcaklıklar taşıma boyunca korunmalı, sıcaklıkların korunması için yükleme ve boşaltılma esnasında da gerekli önlemler alınmalıdır.

Ek 2 İlave 1 uyarınca derin dondurulmuş bozulabilir gıda taşıyan özel ekipmanda bir ısı ölçme ve kaydetme cihazı bulunmalıdır. Cihaz EN 12830 ve EN 13486 standartlarına uygun olmalıdır. Kayıtlar operatör tarafından kaydedilir ve gıdanın cinsine bağlı olarak en az bir yıl süreyle saklanır.

Özel ekipman kullanma yükümlülüğünün istisnası olarak, ATP, yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Akit Devletlerin yürürlükte bulunan uluslararası anlaşmalardan veya bunların yerini alan uluslararası anlaşmalardan doğan uluslararası taşımacılık konusundaki yükümlülüklerine aykırı olmadığı sürece uygulanacaktır.

c) Yükümlülüğe ve yaptırıma tabi kişilerin kimler olduğu

Ayrıca bu anlaşma gerekliliklerine uyulması konusunda;

- Kiralama yoluyla ve ücret karşılığı yapılan taşımacılıkta, taşıma belgesine göre gönderici olan kişi; taşıma belgesi yoksa taşımacı ile taşıma sözleşmesi yapan gerçek veya tüzel kişi muhatap alınacaktır.
- Diğer durumlarda (kendi hesabına taşıma) taşımacı ATP gerekliliklerine uymakla yükümlüdür.

Ek 2 İlave 2 uyarınca, 2 ve 3 no.lu eklerde bahse konu sıcaklıkların ölçümünün taşıma esnasında değil; yükleme veya boşaltma noktasında yapılması tercih edilmelidir. Ek 2 ve Ek 3'teki derecelere uyulmadığına dair ciddi şüphe yoksa taşıma esnasında muayene ve sıcaklık ölçümü yapılmamalıdır. Numune alma ve sıcaklık ölçümleri her hal ve durumda gıda maddesinin güvenliğine ve kalitesine zarar verecek koşullara açık hale getirmeksizin ve soğutulmuş bir ortamda, taşıma işlemlerinde en az gecikme ve en az aksamaya neden olacak şekilde gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, sıcaklık artışları belli oranda tolere edilebilir kabul edilmektedir.

3.1.4 ATP MADDE 5

Madde 3'de yer alan hususlar hariç olmak üzere ISO 1496-2'ye göre veya Akit ülkelerin yetkili otoritelerine göre eşdeğer niteliklerle imal edilmiş termal deniz konteynerinin, deniz yolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu/demiryolu taşımalarının ATP hükümlerine tabi olmadığı ifade edilmiştir.

3.1.5 ATP MADDE 6

ATP madde 6, Akit Devletlere ATP'nin etkili uygulanması için genel önlemler alma yükümlülüğü yüklemektedir. Genel önlemler ATP metninde sayılmamaktadır. Bununla birlikte genel önlem alma yükümlülüğünün denetim mekanizmaları geliştirme yükümlülüğüne karşılık geldiği, bu denetim mekanizmaları arasında karayolu denetimlerinin bir caydırıcılık unsuru olarak öne çıktığı görülmektedir.

3.2 BOZULABİLİR GIDA MADDELERİNİN DENETİMİNE VE YURTIÇİ TAŞIMACILIK GEREKLİLİKLERİNE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI

ATP hükümlerinin/bileşenlerinin Türk hukukundaki karşılıkları Mevzuat Analiz Tablosunun soldan ikinci sütununda yer almaktadır.

3.2.1 ATP MADDE 2

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmeliğin 5 inci maddesi taşımacılık faaliyetinde uyulması gereken genel kuralları düzenlemektedir. Yönetmeliğin 23/1-a hükmünde ise, ihlal halinde uygulanacak olan cezai müeyyide öngörülmüş bulunmaktadır.

3.2.2 ATP MADDE 3

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmeliğin 2. maddesi uyarınca:

- a) Bozulabilir gıdaların taşınması faaliyetinde yer alan taşımacılar,
- b) Bozulabilir gıdaların taşımacılık faaliyetinde kullanılacak özel ekipmanlar (yalıtımlı ekipmanlar, soğutucu/ısıtıcı cihaz, taşıt, araç gereç ve benzeri),
- c) Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının bozulabilir gıda taşımacılık faaliyetleri,
- ç) Ülkemiz sınırları içerisindeki karayolları üzerinde yabancı plakalı taşıtlarla yapılan uluslararası taşımalar Yönetmeliğin kapsama alanındadır.

Yönetmeliğin Kapsamına dahil olmayan taşımalar ise aşağıdakilerdir:

- a) Uluslararası anlaşmalar ile savaş hali ve olağanüstü hallerde uygulanacak mevzuat hükümlerine göre yapılan taşıma işlemleri,
- b) Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Bu Taşımacılık Faaliyetinde Kullanılacak Özel Ekipmana İlişkin Anlaşmaya dâhil edilmeyen bozulabilir gıdaların ulusal veya uluslararası taşımacılığı.

3.2.3 ATP MADDE 4, ATP EK 2 VE EK 3

ATP kapsamına giren bozulabilir gıda maddelerinin yurt içi taşımacılığında uygulanabilecek kurallar aşağıdakilerdir.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğüne İlişkin Kurallar, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde hükmünde düzenlenmiş bulunmaktadır.

m. 6 hükmünde, bozulabilir gıdaların taşımacılık faaliyetinde yer alan özel nakliye ekipmanı kullanıcılarının yükümlülükleri belirlenmiş, ancak taşıma sıcaklığı ve kullanılacak sıcaklık kayıt cihazına ilişkin hususlarda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Yaptırımlara ve yükümlülüklerle tabii kişiler Yönetmeliğin 23. Maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği

m.17'de kayıtlı, evcil tırnaklı hayvanların etlerinin depolanması ve nakledilmesine ilişkin kurallar uyarınca bunların kural olarak nakliye boyunca belli sıcaklıkta (etin her tarafının sakatatlar için 3 °C ve diğer etler için 7 °C'den fazla olmayan) tutulmalıdır. m. 22 uyarınca kanatlı ve tavşanımsıların etleri nakliyeden önce 4 °C'den fazla olmayan sıcaklık derecesine ulaşmalı ve kural olarak nakliye süresince bu sıcaklıkta kalmalıdır. m. 31'e göre kıyma 2 °C'den, hazırlanmış et karışımları 4 °C'den yüksek olmayan bir iç sıcaklığa soğutulur veya iç sıcaklıkları -18 °C veya daha düşük sıcaklıklara dondurulur. Bu sıcaklık koşulları depolama ve nakliye sırasında da sürdürülür. "Mekanik olarak Ayrılmış Et" elde edildikten hemen sonra kullanılmayacak ise, ambalajlanır veya paketlenir ve 2 °C'den yüksek olmayan bir iç sıcaklığa soğutulur veya iç sıcaklıkları -18 °C veya daha düşük sıcaklıklara dondurulur. Bu sıcaklık koşulları depolama ve nakliye boyunca sürdürülür. m. 52'ye göre taze balıkçılık ürünleri, çözüldürülmüş işlenmemiş balıkçılık ürünleri, kabuklulardan ve yumuşakçalardan elde edilen pişirilmiş ve soğutulmuş ürünler; buzun erime sıcaklığına yakın bir sıcaklıkta muhafaza edilir. Konserve gıdaların üretimi için salamurada bütün olarak dondurulmuş balıkçılık ürünleri hariç, dondurulmuş balıkçılık ürünleri, kural olarak

nakliye süresince ürünün tüm kısımlarında -18 °C veya daha düşük düzenli bir sıcaklıkta muhafaza edilmelidir. m. 55/2/(c): Nakliye süresince soğuk zincir muhafaza edilir ve işleme tesisine vardığındaki süt ve kolostrumun sıcaklığı 10 °C'den fazla olamaz.

Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdalar Tebliği

Tebliğin madde 5/d hükmünde, hızlı dondurulmuş gıdalar için yurt içi taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerleri düzenlenmiş bulunmaktadır.

Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ

Hızlı dondurulmuş gıdaların depolanması, muhafazası ve taşınması sırasında sıcaklığın izlenmesi ile ilgili kurallar aşağıda belirtilmiştir:

a) Hızlı dondurulmuş gıdaların taşınması, depolanması, dağıtımı ve perakende satış reyonlarındaki dolaplarda muhafazası sırasında soğuk zincirin kırılmaması için her aşamada sıcaklık kontrolü yapılır.

b) Hızlı dondurulmuş gıdaların depolanması, muhafazası ve taşınması sırasında ortam sıcaklığı, uygun ölçüm ve kayıt cihazları kullanılarak sık ve düzenli aralıklarla kaydedilir.

c) Sıcaklığı izlemek amacı ile kullanılan tüm ölçüm ve kayıt cihazları TS EN 12830, TS EN 13485 ve TS EN 13486 standartlarına uygun olmalıdır. Gıda işletmecileri bu cihazların ilgili TSE standartlarına uygun olduklarını gösteren belgeleri bulundurmak zorundadırlar.

ç) Sıcaklık kayıtları gıda işletmecisi tarafından düzenli aralıklarla tarih ve zaman belirtilerek tutulur ve bu kayıtlar, en az bir yıl veya hızlı dondurulmuş gıdanın yapısı ve raf ömrü dikkate alınarak daha uzun süre ile saklanır (m. 4).

Türk Gıda Kodeksi İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalarda Sıcaklığın Resmi Kontrolü İçin Kontrol Noktalarının Seçilmesi ve Ölçüm Metodu Tebliği

Tebliğ, insan tüketimine sunulan hızlı dondurulmuş gıdalarda sıcaklığın resmi kontrolü için kontrol noktalarının seçilmesi ve ölçüm metoduna özgü hazırlanmıştır. Tebliğin 1 No.lu Ekinin taşımaya ilişkin bölümünde kontrol noktalarının seçimi konusunda şu kurallar kayıtlıdır:

Taşıma

a) Taşıma sırasında kontrol noktalarının seçimi:

Sıcaklığın ölçüleceği numuneler sevkiyatın yapıldığı açılabilen her kapının ya da kapı kanatlarının yakınından olacak şekilde hem alt hem de üstünden seçilmelidir.

b) Boşaltma sırasında kontrol noktalarının seçimi:

Tebliğin 1 No.lu ekinde ayrıca, kontrollerde numune seçim yöntemi de yer almaktadır.

Tebliğin 2 No.lu Eki, kontroller esnasında sıcaklık ölçüm metoduna ilişkindir.

3.2.4 ATP MADDE 5

Termal deniz konteynerlerinin karayolu/demiryolu taşımacılığı muafiyetine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

3.2.5 ATP MADDE 6

Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği

Yönetmeliğe göre denetim, karayoluyla yapılan taşıma hizmetleri alanında gerçekleştirilen faaliyetlerin ilgili mevzuata uygun olup olmadığını belirlemektedir. Denetim yetkilileri Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede sayılan kurum ve kuruluşların denetim için yetkilendirilmiş, bu konuda eğitilmiş personelidir. Denetim çeşitleri arasında karayolu denetimleri de bulunmaktadır. Bu denetimler sabit denetim istasyonlarında, seyyar ve sınır kapılarında denetim olarak üçe ayrılmaktadır. Sabit denetim istasyonlarında denetim, bir denetim programı çerçevesinde gerçekleştirilir. Elektronik sistemler vasıtasıyla belirlenen araçların denetlenmesi esas olup, sistemlerin bu şekilde araç seçememesi halinde denetlenecek araçlar denetleyici tarafından belirlenir. Seyyar denetimlerde, denetim yapılacak karayolu kesimi ve zamanı bölge müdürlükleri tarafından belirlenir. Denetim yapılacak karayolu kesiminde taşıt/taşıtların konuşlanacağı ve denetime tabi tutulacak taşıtların depolanacağı yeterli ve güvenli alan olmasına özen gösterilir. Viraj, kavşak, köprü ve tünel gibi görüşün azaldığı yerler veya yakınında, kaplamanın daraldığı ya da trafik işaretlemeleri ile geçmenin yasaklandığı yol kesimlerinde ve yol zemininin karlı veya buzlu olduğu durumlar ile görüşü azaltan sisli, yağışlı ve benzeri havalarda denetim yapılmamasına özen gösterilir. Denetim yapılacak yol kesiminde araç durdurma, şerit daraltma ve benzeri trafik tedbirleri trafik zabıtasınca yapılır. Denetim, kontrol listeleri kullanılarak yapılır.

3.3 EN İYİ AB UYGULAMALARI

En iyi AB uygulamaları Mevzuat Analiz Tablosunun sağdan ikinci sütununda kayıtlıdır.

3.3.1 ATP MADDE 2

Fransa: Test ve inceleme yükümlülüğü temel olarak Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesinde yer almaktadır. Kararname ATP Uygunluk Belgesi temin etmek için gerekli teknik şartları belirlemede, test merkezlerinin denetlenmesine ilişkin hükümler de içermektedir. Cemafroid, ATP kapsamındaki tip test/muayene işlemleri için onay kuruluşu olarak yetkilendirilmiştir. Belgelerin düzenlenmesi ve takibi için elektronik bir sistem olan DATAFRIG aracılığıyla düzenlenmektedir. Cemafroid teknik belgeleri Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesini tamamlamaktadır.

İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi test yükümlülüğünü, özel ekipmanların sahip olması gereken standartları ve bu standartlara uygunluğun denetimine ilişkin işlemleri belirlemektedir.

İtalya: Test ve inceleme yükümlülüğü, 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla, ATP'ye paralel şekilde belirlenmiştir. Kanun daha sonra yurt içi taşımalara genişletilmiştir.

3.3.2 ATP MADDE 3

Fransa: Özel bir düzenleme bulunmamaktadır zira Fransa, ATP'yi iç taşımacılığına uygulamıştır.

İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 1. Maddesi uyarınca, yalnızca kara taşımacılıkları kapsama dahil edilmiştir.

İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun uyarınca kapsam, ATP'ye uygun olarak düzenlenmiş olup, özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

3.3.3 ATP MADDE 4, ATP EK 2 VE EK 3

a) Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğü

En iyi AB uygulamalarının tatbik edildiği her üç ülkede de yurt içi taşımacılıklarda kullanılacak özel ekipmana ilişkin uygunluk belgeleri düzenlenmiş olup, bu belgeler şekil olarak ATP Uygunluk Belgesinden farklıdır.

b) Bozulabilir gıda maddesi, kendi özel türü için ATP’de öngörülen maksimum sıcaklıklara uygun şekilde, özellikle gıda taşımacılığı için geçerli olmak üzere içerisinde sıcaklık ölçüm ve kayıt cihazı bulunan sertifikalı bir özel ekipman tarafından taşınmalıdır.

Fransa: Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R231-45: Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında sertifikalı özel ekipman kullanılması gerekmektedir. 2 Haziran 2008 tarihli bir Kararname uyarınca bunlar Cemafröid tarafından düzenlenmektedir.

Yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığının istisnaları aşağıdakilerdir:

- Yeniden yükleme (kapı açma) olmaksızın gerçekleşen 80 km’den kısa mesafede taşımacılık,
- Süt ve süt kremasının tankerle yapılan 200 km’den kısa taşıması,
- Koliler, kargolar
- Dondurulmuş balık ürününün, onaylanmış bir yapıya varışında ve hazırlama amacıyla çözdürülecek olması şartıyla, soğuk bir depodan (sözkonusu onaylanmış yapıya) 1 saatten kısa süre ve 80 km’den az bir mesafe boyunca taşınması,
- Şiddetli iklim şartlarında yapılan taşımanın soğuk prosedürünü gereksiz kılması.

İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 7: Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında sertifikalı özel ekipman kullanılması gerekmektedir

İtalya: 28 Şubat 1984 tarihli Bakanlık Kararnamesi uyarınca yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığı yapan araçlar ATP rejimine tabidir.

c) Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu:

Fransa: Taşıma Kanunu m. L1451-1’de belirlenmiştir. Taşıma şirketleri, karayolu taşıma taşıtı ve şoförü kiralama şirketleri, eşyaların karayoluyla taşınması siparişini veren şirketlerdir (gönderen).

3.3.4 ATP MADDE 5

Fransa: Özel bir hükme rastlanmamıştır.

İspanya: Termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

İtalya: Termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

3.3.5 ATP MADDE 6

Fransa: Genel önlemler alma yükümlülüğü Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. L205 ve Taşıma Kanunu m. L1451’de yer almaktadır.

Buna göre denetim ile yetkili kişiler polis, ulaştırmadan sorumlu Bakanlık tarafından atanan veya bu Bakanlıkta çalışan görevliler, trafik suçlarını not alma yetkisi bulunan görevliler ve gümrük yetkilileridir. Uygulamada karayolu denetimleri bu konuda eğitim almış polislerce yapılmakta olup, denetimlerin ilgili Savcı’ya bildirilmesi ön şart olarak belirlenmiştir. Sadece polislerce yapılmasının nedeni, hareket halindeki ulaştırma aracını durdurma yetkisinin idari yetkililer arasında münhasıran polise ait olmasıdır.

Fransa 2019 yılında 824 karayolu denetimi yapmış, bu denetimlerde ATP ihlaline rastlanmamıştır.⁵⁸ Fransa 2020 yılında ise toplam 530 karayolu denetimi gerçekleştirmiş bulunmaktadır.⁵⁹

Ayrıca Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. 231-1-4 uyarınca hayvansal ürünlerin hijyen şartları da kontrol edilmektedir. Denetimle yetkili kurum Tarım Bakanlığıdır. Bakanlık yetkililerinin, araçların teknik şartlarını denetleme yetkisi de bulunmaktadır.

İspanya: Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanununu onaylayan 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesine göre ATP'nin uygulanmasından sorumlu esas makam Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Ajanda Bakanlığıdır. Diğer ilgili Bakanlıkların ise kendi yetki alanları ile sınırlı olmak üzere sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır. Ulaştırmanın izlenmesinden sorumlu polis, Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Gelişim Bakanlığı ve Özerk Topulukların denetleyicileri denetim yetkilileridir. Denetimlerde bir kontrol formu kullanılmamaktadır.

İspanya 2019 yılında 1245 kara ve 11 demiryolu kontrolü yapmış, bu denetimlerde 25 ATP ihlaline rastlanmıştır.⁶⁰ 2020 yılında ise İspanya, 957 karayolu denetimi gerçekleştirmiş ve 27 ATP ihlali tespit etmiştir. İspanya, 2020 yılında hiç demiryolu denetimi gerçekleştirmemiştir⁶¹

İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun ve 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ile belirlenmiştir. Buna göre denetimlerde teknik gereklilikler için Sürdürülebilir Altyapı ve Hareketlilik Bakanlığı; sağlık ve hijyen gereklilikleri için Sağlık Bakanlığı yetkilidir. İtalya'nın 2019 yılında yaptığı denetimi sayısına dair veri bulunmamakla birlikte aynı yıl 75 ATP ihlali tespit edildiği bilinmektedir.⁶² İtalya'nın 2020 yılında da yaptığı denetim sayısına ilişkin veri bulunmamakla birlikte, yapılan denetimlerde 67 ATP ihlali tespit edilmiş bulunmaktadır.⁶³

---

⁵⁸ UNECE anketi 27.07.2020

[unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf](https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf)

⁵⁹ UNECE anketi 09.08.2021

https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

⁶⁰ UNECE anketi 27.07.2020

[unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf](https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf)

⁶¹ UNECE anketi 09.08.2021

https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

⁶² UNECE anketi 27.07.2020

[unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf](https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf)

⁶³ UNECE anketi 09.08.2021

https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

3.4 HUKUKİ BOŞLUKLARIN ANALİZİ VE ÖNERİ(LER)

Öneriler Mevzuat Analiz Tablosunun sağ sütununda kayıtlıdır.

Öneriler bölümünde ATP'nin hükümlerinin/bileşenlerinin gereklilikleri, Türk hukukunun bozulabilir gıda maddelerinin denetimine ve bozulabilir gıda maddelerinin yurt içi nde taşınmasına yönelik gerekliliklere ilişkin hükümleri ile karşılaştırılmaktadır. Aynı zamanda ATP'nin yurt içi uygulamasında en iyi AB ülkeleri olan İspanya, Fransa ve İtalya'da yürürlükte bulunan hükümler ışığında Türkiye'de yapılabilecek mevzuat değişiklikleri, varsa alternatif yollar da tespit edilmek yoluyla belirlenmektedir. Öneriler, Türkiye'nin ATP hükümlerini yurt içi taşımacılığa uygulaması durumunda geçerli olacaktır.

Önerilerin belirlenmesinde göz önüne alınan temel unsurlar aşağıdaki gibidir:

- ATP Türk hukukunda doğrudan uygulanabilir bir uluslararası anlaşmadır. Anayasa m. 90 uyarınca Kanun gücündedir. Ancak doğrudan etkili bir uluslararası anlaşma değildir çünkü özellikle denetim ve yaptırım konularında ayrıntılı düzenlemeye gitmemiştir. Bunun sonucu olarak ATP'ye paralel şekilde ve normlar hiyerarşisine uygun hazırlanacak iç mevzuat hükümleriyle Türk hukuk sistemine aktarılması gerekmektedir. Böylece kişiler bakımından doğurduğu hak ve yükümlülüklerin kapsam ve sınırları, hukuki belirlilik ilkesine uygun şekilde açık ve net şekilde belirlenmiş olacaktır. Uluslararası hukuk bakımında geçerli olan bu yükümlülük, yurt içi taşımacılık için de bir gerekliliktir.

- Türk hukuku için getirilen önerilerde kural olarak en iyi AB uygulamalarındaki ortak kriterler temel alınmış, ilgili ATP maddesinin/bileşeninin uygulanmasında özellikle öne çıkan bir ülke varsa bu husus ilgili bölümde ayrıca belirtilmiştir.

- Gıda hijyenine ve gıdaların resmi kontrolüne ilişkin 852/2004, 853/2004, 854/2004 No.lu Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzükleri ile 37/2005 No.lu AB Komisyonu Tüzüğü genel olarak insan tüketimine yönelik gıdaların, özelde de hayvansal gıdaların insan sağlığını tehlikeye atmasını önleme gayesi ile hazırlanmıştır. Bu Tüzükler soğuk zincir gerektiren gıdaların tüketiciye sunulmasında taşıma da dahil süreçleri içermektedir. Söz konusu Tüzükler sırasıyla Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar için Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik ve Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ ile Türk hukuk sistemine aktararak AB mevzuatına uyum sağlanmıştır. Türk Gıda Kodeksi İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdalarda Sıcaklığın Resmi Kontrolü İçin Kontrol Noktalarının Seçilmesi ve Ölçüm Metodu Tebliği (Yürürlük: 31.07.2015) ise 13/1/1992 tarihli ve 92/2/AET sayılı İnsan Tüketimine Sunulan Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Sıcaklığının Resmi Kontrolü İçin Örnekleme Prosedürü ve Analiz Metodu hakkında Komisyon Direktifi dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır. Konu Tarım ve Orman Bakanlığının görev alanına girmektedir.

Esasen gıda maddelerine ve bunlarla temas eden madde ve malzemelere ilişkin her tür konu (ambalajlama, etiketleme, işaretleme, sıcaklık izlenmesi ve denetimi vs.) Tarım ve Orman Bakanlığının uhdesindedir. Bu rapor kapsamında incelenen, bozulabilir gıda maddelerinin denetimine ilişkin kanun, yönetmelik ve tebliğler de bu bağlamda esas itibarıyla Tarım ve Orman Bakanlığının görev tanımına dahildir. Diğer yandan, gıda hijyeni hemen tüm Devletler için olduğu gibi Türkiye için de iç hukuk ve uluslararası hukuk bağlamında kapsamlı yükümlülükler doğuran, oldukça kapsamlı, teknik, güncel tutulması gereken, ilgili makamların açık kaynaklarda yayımlanmayan iç düzenlemelerini ve/veya yine açık kaynaklarda yayımlanmayan, diğer kamusal makamlarla/özel kurumlarla protokol vb. adlar altında yaptıkları sözleşmeler hukuku düzenlemelerini de içeren bir konudur.

Mevzuat Analiz Tablosunda getirilen önerilerde, Tarım ve Orman Bakanlığının görevine giren mevzuattan kaynaklanan yetkilerle çelişmemesi, denetim ve yetkide duplikasyona neden olunmaması gereği hatırla tutulmuştur.

- UNECE tarafından yayımlanan "ATP'ye Katılmaya ve ATP'nin Uygulanmasına İlişkin Yol Haritası"nda yer alan, ATP'yi yurt içi taşımacılık faaliyetlerinde de uygulayan/uygulayacak olan Akit Devletlere yönelik tavsiyelerde, her iki piyasaya uygulanacak kural ve gerekliliklerin yeknesak olması önerilmektedir. Bu önerinin nedeni Yol

Haritasında, bozulabilir gıda taşımacılığı konusunun kullanıcı ve uygulayıcılar (uygulayıcılar terimi Devletin denetim ve yaptırımla yetkili makamlarını karşılamak üzere kullanılmaktadır) açısından karışıklığa neden olmaması olarak gösterilmektedir. Yol Haritasında ayrıca, herhangi bir Akit Devletin ATP'yi yurt içi taşımacılıkta da uygulamaya karar vermesi durumunda, yurt içi uygulamanın yürürlüğe girişine yönelik geçiş sürecinin ve ATP kurallarının hangi araçlara uygulanacağını tespiti gibi meselelerin açıklığa kavuşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

- Türk hukuk sisteminin yapısına, normlar hiyerarşisine dair kurallar, Bakanlıklar arasındaki iş birliğine dair mevzuatın gereklilikleri dikkate alınmıştır.

Bu bağlamda, Kanunların ilgili buldukları amaç, kapsam, tanımlar ve konuyu, temel kuralları, bu kurallara uyulup uyulmadığını denetlemeye yetkili makamları, yetkili makamların koordinasyonunda yetki paylaşımını, kurallara uymamanın genel yaptırımlarını belirlemekle yetinmesinin gerekli ve yeterli olduğu; diğer hususların ikincil mevzuatta (ilgili yönetmeliklerde ve diğer alt düzenlemelerde) yer alması yönündeki yerleşik ve hukuk sistematiğine uygun uygulamaya paralel öneriler getirilmesi gerekliliği hatırlanmıştır.

- Tüm bunlar ışığında yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığının gerektireceği hukuki altyapının belirlenmesi sürecinde bu raporda getirilen temel öneri, bozulabilir gıda taşımacılığına yönelik ATP hükümlerinin yurt içi taşımacılığa da uygulanmasına ilişkin olarak, mevzuat analizi kapsamında mevzuat güncellemelerinin gerçekleştirilmesidir.

Bu bağlamda, Bozulabilir Gıda Taşıma Belgesi bulunup bulunmadığının, belgenin geçerlilik süresinin dolup dolmadığının, her halükârda denetim yapısında yer alması, sahadaki imkân ve kabiliyetler çerçevesinde ve Tarım ve Orman Bakanlığı ile istişare edilerek, sıcaklık ölçme ve kaydetme cihazlarının denetimine dair hükümlerin eklenmesi tavsiye edilir. Söz konusu denetimlerin, Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği'nde bahsi geçen denetleyiciler ve/veya Tarım ve Orman Bakanlığı yetkililerince gerçekleştirilmesi mümkün görülmektedir. Yönetmelikte ayrıca, bozulabilir gıda taşıyan araçlara denetimlerde öncelik verileceğine dair hüküm yer alması uygun olacaktır.

Mevzuat uyumunu, uluslararası ve yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığına uygulanacak kuralların yeknesaklığını sağlamak üzere, bozulabilir gıdanın ATP kapsamında uluslararası ve yurt içi taşınmasına ilişkin kuralların tek bir Yönetmelikte düzenlenmesi önerilmektedir.

ATP Uygunluk Belgesi kullanma yükümlülüğü getirilecek araçların tabi olacağı hükümlerin, belge şekline dair kurallar hariç olmak üzere, uluslararası ve yurt içi bozulabilir gıda taşımaları için ortak hükümler olması tercih edilmelidir.

- Raporda yer alan öneriler, Türk mevzuatındaki boşlukların doldurulmasına ve yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığının gerektireceği hukuki altyapının ATP'ye uyumlandırılmasına yönelik genel önerilerdir. Bu amaca yönelik gereklilikler dışında ayrıntıya girmekten kaçınılmıştır.

Rapordaki önerilerde yer almamakla birlikte, önerilerin bütünlük ve etkinliğinin sağlanması açısından, aşağıda iki genel hususa yer verilmiştir:

- ATP ve ekleri, Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Bozulabilir Gıdaların Taşınması Çalışma Grubu (WP 11) tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir. Halihazırdaki versiyon, 06.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla, güncel metnin onaylanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı Resmî Gazete'de yayımlanmamıştır. Bu nedenle Türkiye açısından yürürlükte değildir. Değişiklikler genellikle teknik detaylara ilişkin olmasına karşın, ATP'nin uluslararası ve yurt içi bozulabilir gıda taşımacılıklarında etkili şekilde uygulanması için, ATP güncel metninin onay sürecinin tamamlanması gerekmektedir.

- Hali hazırda ATP'nin orijinal İngilizce metninin onaylı bir Türkçe çevirisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, bu raporun hazırlanması sırasında ATP'nin İngilizce metni esas alınmıştır. Ancak, ATP kurallarının doğru anlaşılması amacıyla, ATP'nin orijinal İngilizce metninin onaylı şekilde Türkçe'ye çevrilmesi önerilmektedir. Doğru Türkçe çevirinin Bakanlığın, TSE'nin ve uygun görülen diğer paydaşların web sitelerinde yayımlanması ATP kurallarının

Türk kamuoyunda doğru bilinmesine hizmet edecektir. Maddelere ilişkin özel öneriler aşağıda ilgili ATP maddesi/bileşeni altında kayıtlıdır.

3.4.1 ATP MADDE 2

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

Denetleme ve test yükümlülüğü ATP'ye ilişkin en iyi uygulamaların tatbik edildiği her üç AB ülkesi mevzuatında da düzenlenmiştir. İspanya'da Kraliyet Kararnamesine, İtalya'da Kanuna, Fransa'da Kararnameye dayanmaktadır. Teknik belgeler, her üç ülkede bu ana düzenlemelere dayanılarak oluşturulmuştur.

Hukuki boşluğun analizi

655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince, idari para cezaları yalnızca Resmî Gazete'de yayımlanan mevzuat ile belirlenebilmektedir.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin madde 5/4 hükmü uyarınca, Onay Kuruluşu, ATP Muayene Merkezleri ve İşletmelerin, bahse konu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili olarak Bakanlıkça yayımlanan düzenleyici işlemlere uymakla yükümlü oldukları belirlenmiştir. Bu yükümlülüklerin ihlali halinde ise, Yönetmeliğin 23/1-a hükmü uyarınca cezai müeyyide uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Ancak, Bakanlık tarafından yayımlanan Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge ile birçok farklı yükümlülük öngörülmesine rağmen, idari para cezalarının Resmî Gazete'de yayımlanan mevzuat ile belirlenebilmesi şartı sebebiyle, Yönerge ile herhangi bir idari para cezası öngörülemez. Bu sebeple, Yönergede sayılan yükümlülüklerin niteliği ve sayısı ayırt edilmeksizin hepsi, Yönetmeliğin 23/1-a hükmü uyarınca aynı müeyyideye tabii hale gelmiştir.

Öneri (ler)

ATP'nin yurt içi taşımacılığa uygulanması yönünde karara varılması durumunda geçerli olmak üzere aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

1. Denetleme ve testlere dair detaylı teknik ve usuli düzenlemelerin yer aldığı Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge ile, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmelik birleştirilerek, Yönerge'de yer alan farklı yükümlülüklerin ihlalleri halinde farklı müeyyidelerin uygulanabilmesi sağlanmalıdır.
2. Ayrıca, para cezalarının yanı sıra, ihlallerin niteliğine 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar da düzenlenebilir.

3.4.2 ATP MADDE 3

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

ATP kapsamında yer alan taşımacılık türleri ve şartlarına ilişkin olarak, ATP'ye ilişkin en iyi uygulamaların tatbik edildiği üç AB ülkesinden Fransa ve İtalya'da özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Zira bu iki devlet ATP'yi yurt içi taşımacılıklarına da uygulamış bulunmaktadır. Öte yandan İspanya'da ise, 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 1. Maddesi uyarınca, yalnızca kara taşımacılıkları kapsama dahil edilmiştir.

Hukuki boşluğun analizi

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikle, Türkiye'nin de en iyi AB uygulama ülkeleri gibi bozulabilir gıda taşımacılığına ilişkin ATP kurallarını ülke içi taşımacılığa

genişlettiği görülmektedir. Yönetmeliğin kapsama ilişkin 2. maddesi bu bağlamda hem ülke içi hem uluslararası bozulabilir gıda taşımacılıklarını kapsamaktadır.

Öneri (ler)

Yönetmeliğin 2. maddesinde yapılacak değişiklikle, uluslararası taşımalarda ATP'nin kapsam ve sınırlarına bağlı kalınması, yurt içi taşımalarda ise sahadaki koşulların gerekli kılması halinde, karayolu ve demiryolu taşımacılığının kapsama dahil edilmesi önerilir.

3.4.3 ATP MADDE 4, ATP EK 2 VE EK 3

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

a) Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğü

ATP'ye ilişkin en iyi uygulamaların tatbik edildiği her üç AB ülkesinin mevzuatında da yurt içi taşımacılık için düzenlenen özel ekipman uygunluk belgesi yer almaktadır. Yurt içi taşımacılık için öngörülen uygunluk belgeleri, her üç AB ülkesinde de ATP Uygunluk Belgesinden şekil olarak farklıdır.

b) Bozulabilir gıda maddesi, kendi özel türü için ATP'de öngörülen maksimum sıcaklıklara uygun şekilde, özellikle gıda taşımacılığı için geçerli olmak üzere içerisinde sıcaklık ölçüm ve kayıt cihazı bulunan sertifikalı bir özel ekipman tarafından taşınmalıdır.

Fransa: Köy ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R231-45: Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında sertifikalı özel ekipman kullanılması gerekmektedir. 2 Haziran 2008 tarihli bir Kararname uyarınca bunlar Cemafroid tarafından düzenlenmektedir. Ayrıca, ATP'de yer alan özel ekipman kullanma yükümlülüğünün istisnalarına da yer verilmiştir.

İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 7: Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında sertifikalı özel ekipman kullanılması gerekmektedir

İtalya: 28 Şubat 1984 tarihli Bakanlık Kararnamesi uyarınca yurt içi bozulabilir gıda taşımacılığı yapan araçlar ATP rejimine tabidir. ATP gerekliliklerine uymayan araçlar için Eylül 1984'ten bu yana uygunluk sertifikası düzenlenmemektedir. Yurt içi taşımacılık için düzenlenen özel ekipman uygunluk belgesi, ATP kapsamında düzenlenen uluslararası ATP Uygunluk Belgesinden şekil olarak farklıdır.

c) Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu:

Fransa: Taşıma Kanunu m. L1451-1'de belirlenmiştir. Taşıma şirketleri, karayolu taşıma taşıtı ve şoförü kiralama şirketleri, eşyaların karayoluyla taşınması siparişini veren şirketlerdir (gönderen).

Hukuki boşluğun analizi

a) Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğü

Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğüne İlişkin Kurallar, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci Maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu hüküm kapsamında yurt içi taşımacılıkta kullanılan araçların ATP Uygunluk Belgesi veya Bozulabilir Gıda Taşıma Belgesi (BTB) bulundurulması zorunludur.

b) Bozulabilir gıda maddesi, kendi özel türü için ATP'de öngörülen maksimum sıcaklıklara uygun şekilde, özellikle gıda taşımacılığı için geçerli olmak üzere içerisinde sıcaklık ölçüm ve kayıt cihazı bulunan sertifikalı bir özel ekipman tarafından taşınmalıdır.

Yurt içi taşımacılıkta, bozulabilir gıdalara ilişkin sıcaklık gereklilikleri, hali hazırda Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili mevzuatında düzenlenmiş bulunmaktadır. Kaldı ki, 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca, söz konusu hususlar Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yetki alanında bulunmaktadır.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde, taşımacılık faaliyetlerinde genel kurallar belirlenmiş, ancak ATP 'de öngörülen istisnalara yer verilmemiştir.

c) Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu:

Yükümlülük ve yaptırım öznelerinin ATP'de yer alan genel kurala aykırı olmayacak şekilde tespit edildiği anlaşılmaktadır.

Öneri (ler)

a) Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğü

Gerek ATP Uygunluk Belgesi gerekse BTB'ye ilişkin tüm gerekliliklerin Yönetmelik kapsamında ele alınması ve ATP'nin gereklilikleri göz önünde bulundurularak BTB için de daha somut kriterler belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

b) Bozulabilir gıda maddesi, kendi özel türü için ATP'de öngörülen maksimum sıcaklıklara uygun şekilde, özellikle gıda taşımacılığı için geçerli olmak üzere içerisinde sıcaklık ölçüm ve kayıt cihazı bulunan sertifikalı bir özel ekipman tarafından taşınmalıdır.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin, ATP'de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve dondurulmuş gıda taşıyan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiği hüküm altına alınmalıdır. Ayrıca, ilgili maddede yurt içi taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin ve sıcaklık kaydedici kullanımına ilişkin kriterlerin, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili mevzuatında belirlediği şekilde olduğu hüküm altına alınmalıdır.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde yapılacak değişikliklerle, özel ekipman kullanma yükümlülüğünün istisnalarının ATP'ye paralel şekilde düzenlenmesi önerilir.

c) Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu:

Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin, ATP'ye paralel şekilde Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmesi önerilir.

3.4.4 ATP MADDE 5

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

Her üç ülkenin de mevzuatında, termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Hukuki Boşluğun Analizi

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin kapsamı, 2. Maddede öngörülmüştür.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinin 3. Fıkrasında bozulabilir gıda taşımacılığı yapan işletmelerin taşıma yetki belgesi bulundurma

zorunluluğu bulunmaktadır. Bu maddeyle dolaylı olarak yönetmeliğin karayolu taşımacılığına özgü olduğu ifade edilmiştir.

Öneri(ler)

Yönetmelik her ne kadar karayolu taşımacılığı ile sınırlı olsa da bahse konu termal konteynerler karayolu taşımacılığında da kullanılabilir. Bozulabilir Gıda maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 2 nci maddesinde yapılacak bir güncelleme ile termal deniz konteynerlerinin ve denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesi önerilmektedir.

3.4.5 ATP MADDE 6

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği her üç AB ülkesi mevzuatı da ATP'nin etkili uygulanmasını teminen genel önlemler alma yükümlülüğü altında denetim mekanizmaları içermektedir. Denetimler üç ülkede de ATP'den sorumlu Bakanlık tarafından ve gerektiğinde diğer paydaş makamların görevlileri eliyle, iş birliği içerisinde yapılmaktadır. Her bir Bakanlık/yetkili makam iç hukukun kendisine tanıdığı yetki çerçevesindeki denetimleri gerçekleştirmektedir.

Hukuki Boşluğun analizi

Bozulabilir gıda maddelerinin yurt içi taşımacılığına ilişkin Türk mevzuatının içerdiği denetimler temel olarak ikiye ayrılmaktadır.

İlk grup denetimler, taşımacılık faaliyetinin taşımacılık mevzuatına uygun olarak yapılıp yapılmadığına ilişkin denetimler, ikinci grup denetimler ise gıdaya ve gıda ile temas eden madde ve malzemeye ilişkin denetimlerdir.

Öneri (ler)

ATP'nin yurt içi taşımacılıklara uygulanması uygun görülürse ise:

1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kanun Hükmünde Kararnamesi'nin 477. Maddesine eklenecek bir hüküm ile, bozulabilir gıda taşımacılığına ilişkin uluslararası anlaşmalar kapsamındaki düzenleme ve denetlemeye ilişkin olarak, Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü'nün yetkili kılınması önerilir.

SONUÇ

Mevcut genel Türk mevzuatı ATP hükümleri ile kısmen uyumlu olmakla birlikte, ATP gerekliliklerini yurt içi taşımacılık operasyonlarına uygulama ihtiyacı oldukça karmaşık bir sorudur. ATP gerekliliklerinin yurt içi taşımacılık operasyonlarına uygulanmasına ilişkin olarak, Bakanlık tarafından bugüne kadar ciddi adımlar atılmış ve gereklilikler büyük oranda yerine getirilmiştir. Bununla birlikte, bu raporda yer alan öneriler uyarınca, mevzuat uyumunun gerçekleştirilmesi tavsiye edilmektedir. Ayrıca, ATP gerekliliklerinin yurt içi taşımacılık operasyonlarına uygulanmasının, birçok kurumu ilgilendirdiği göz önüne alındığında, kurumlar arasında etkili koordinasyon sağlayacak kurulların oluşturulması tavsiye edilmektedir. Ek olarak, daha çok saha çalışması yapılması ve kamu kurum ve kuruluşları, işletmeler ve akademik camiadan görüşler alınarak, sektörün ihtiyaçlarının belirlenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

UNECE tarafından yayınlanan "ATP'ye Katılım ve Uygulamaya Yönelik Yol Haritası"na göre herhangi bir Akit Devlet, iç taşımacılıkta ATP'yi uygulamaya karar verirse yurt içi uygulamanın yürürlüğe girmesi için geçiş süreci öngörmelidir. Buna uygun olarak, Yönetmeliğin Geçici Madde 2/2 hükmünde, 2022 yılı ve sonrası model yılına sahip ekipmanların ATP gerekliliklerine uygun biçimde üretilmesi zorunlu kılınmış 2022 yılı öncesi model yılına sahip ekipmanlar için ise ulusal uygunluk belgesi olan Bozulabilir Gıda Taşıma Belgesi (BTB) almak için 3 yıllık bir geçiş süresi tanımlanmıştır.

Yukarıda açıklanan ve hali hazırda gerçekleştirilmiş olanlara ek olarak, bu rapor uyarınca gerçekleştirilmesi tavsiye edilen hususlar aşağıdaki gibidir;

1. Yönetmelik ile, Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge'nin birleştirilerek, farklı yükümlülüklerin, farklı yaptırımlara tabii hale getirilmesi ve 655 sayılı KHK ile öngörülen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlara da yer verilmesi,
2. Türkiyede bozulabilir gıda taşımacılığına ilişkin 150 km'nin altında denizyolu veya içsuyolu geçişi olmadığı göz önüne alınarak, Yönetmeliğin yurt içi taşımacılığa dair kapsamının demiryolu ve karayolu taşımacılığıyla sınırlandırılması,
3. Gerek ATP Uygunluk Belgesi gerekse BTB'ye ilişkin tüm gerekliliklerin Yönetmelik kapsamında ele alınması ve ATP'nin gereklilikleri göz önünde bulundurularak BTB için de daha somut kriterlerin belirlenmesi,
4. Yönetmeliğin 5. Maddesinde yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin ATP'de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve dondurulmuş gıda taşıyan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiğinin hüküm altına alınması, aynı maddede yurt içi taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin ve sıcaklık kaydedici kullanımına ilişkin kriterlerin, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili mevzuatında düzenlendiğinin belirtilmesi ve özel ekipman kullanma yükümlülüğünün istisnalarının ATP'ye paralel şekilde düzenlenmesi,
5. Yönetmelikte, yükümlülükler ve yaptırımlara tabii kişilerin ATP'ye paralel şekilde düzenlenmesi,
6. Yönetmeliğin 2. Maddesinde yapılacak bir güncelleme ile deniz konteynerlerinin karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesi,
7. 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 477. Maddesine eklenecek bir hüküm ile, Bozulabilir Gıda Taşımacılığına ilişkin uluslararası anlaşmalar kapsamındaki düzenleme ve denetlemeye ilişkin olarak, Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü'nün yetkili kılınması,

Fransa, İtalya ve İspanya ülkelerinde yurt içi taşımacılıkta kullanılan ekipmanların belgelendirilmesi süreçleriyle ilgili evveliyatları ve deneyimleri daha derin araştırmalara konu olabilir ve bu hususta ek bilgi sağlayabilir. Bu ülkelerin tecrübelerinden faydalanmak üzere ikili istişareler yürütülebilir ve araştırma ziyaretleri düzenlenebilir.

Yapılan çalışmalar neticesinde, ATP Anlaşmasının hükümleri/bileşenleri belirlenmiş, Bozulabilir Gıdaların Denetimine ve Yurt içi Taşımacılık Gerekliliklerine ilişkin Türk Mevzuatı incelenmiş, ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği AB ülkelerinin (Fransa, İspanya, İtalya) ilgili mevzuatı incelenmiş ve mevzuat uyumunun sağlanması için tavsiyeler oluşturulmuştur. Kapsamlı istişarelere dayalı olarak ve Faaliyet 1.4 kapsamında Yüklenici, bu rapor tavsiyelerinin mevcut Türk mevzuatına uygun şekilde dahil edilmesi için taslak mevzuat/hükümler hazırlayacaktır.

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden sadece Eptisa Mühendislik liderliğindeki Konsorsiyum sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.